

हांस्यां हरि मिलै

नृसिंह राजपुरोहित

राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (अकादमी)
बीकानेर (राजस्थान)

प्रकाशक—

मानद मंत्री

राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (अकादमी),

बीकानेर (राजस्थान)

परी संस्करण ११०० (सन् १९७३)

मूल द ७ ५०

मुद्रक—

एलकेनस प्रेस,

फह बाजार बीकानेर

प्रकाशकीय

लोक मुख माथ साहित्य री भयाग निधि हाल तई सुरक्षित है, पण धीरे धीरे विस्मृति रै खाई में ओभळ हूव है । राजस्थानी लोक गीता अर लोक कथावा नै बचावण सारू तो मोकळा सरावणजोग प्रयास हुया है, पण चुटकला-साहित्य सारू फूटकर प्रयत्न रै सिवाय कोई सावठो प्रयत्न देखणी म आयो कीनी । श्री नृसिंह राज पुरोहित मोकळा बरसां सून लोक मुख माथ चढघोडा चुटकला 'हास्या हरि मिलै' शीषक सून छापा मे छपावता आया है जिणा री राजस्थानी साहित्य ससार मोकळो स्वागत करघो ।

लोक साहित्य री रिछपाळ भी सगम र काय कळापा म आव है इण कारण हास्या हरि मिलै' र अ तगत श्री राजपुरोहितजी र चुटकला सग्रह नै राजस्थानी पढारा भाग राखता घणो हरख हूव । भरोसो है इण पोथी री आदर हुमी ।

श्रीलाल नयमलजी जोशी

मानद मंत्री

राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (प्रकाशन)

बीकानेर

महूँ तो फगत इतरो ईज कैवूँला

जनम लिया पछु संसार म जीवणो तो सगळा न ई पडै, पण एक जणो तो हसी खुशी मे जीवण बिताय देवै अर दूजो रोवतो भीवतो ऊमर रा दिन धोछा कर । जीव दोनू ई है पण जीवण जीवण म फरक है ।

अवस्थाया, अवस्था अर मुसीबतों भिनवाजून में छियाँ री गळाई साग लागी रव । बा सू आयइया अर जूमणो साची मरदानी गिणीजै । पण भा रो साम्ही छाती मुकाबलो बो धणी'ज कर सक जिणमे थोडो धणो ई हसी मसखरी रो माहो (Sense of humour) हव । जिको मोटी सू मोटी मुसीबत म खुद हस सक अर दूजा न ई हसाय सक ।

कैबत है—लूण बिना तो पूण रसोई—हास्य जीवन रो लूण गिणीज (Humour is the salt of life) इण वास्त इणर बिना मानखै रो जीवन बलूणो है, नीरस है बेस्वाद है ।

राजस्थानी एक जीवत भर सबळ भाषा है । जून राजस्थानी गद्य पद्य में हास्य मोकळो मिल । नव साहित्य में लिखणो पढला, पण इणसू की फरक नो पड । राजस्थान रो जनजीवण, जिको जुग जुग सू अभावाँ अर अवस्थायाँ सू प्राय डतो आया हास्य सू पूरो भोळखण राखै । इणसू मळगो रैव तो बो दुखाँ रै पाण काळजा फाटन खतम हुम जाव । इण कारण राजस्थानी जनता री जवान माथ हास्य रस्यो बस्यो है ।

महूँ उणम सू थोडो धणो कलमबद्ध करण री कोसीस कीवी है जिको दरिया म एक बूद र उनमान है । ओ सगळो हास्य राजस्थान र जनजीवण सू सब धित होवण सू इणमे राजस्थान री घरती री सोरम है लोकजीवण र काळज री घडकण है । जनता री बीज जनता ताई पुगावता मन धणो हरख है ।

पोथी छपावण खातर राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (प्रकादमी), बीकानेर नै घणा रम देवता थका महूँ तो फगत इतरो ईज कवूँला क—

जि दगी जिदादिली रो नाव है

मुहदा दिल क खाक जीव है

पुरोहित कूटीर
खाडग (जि बाहमेर)

—नृसिंह राजपुरोहित

हांस्यां हरि मिलै

टीप

१ राखी	१	२३ मूढी साँढ	१८
२ बाँहो ठाकर	१	२४ बढो	१९
३ चवरी	२	२५ सिकायत	२०
४ गेहणो गाढो	३	२६ मौसर	२०
५ बारठजी यात मे	४	२७ खरो रुपियो	२१
६ गगाजी री डेहकी	५	२८ गोळी लागी	२२
७ मसखरो	५	२९ भल कूदिया	२३
८ अमली री भेर	६	३० बाघो घर भगत	२४
९ बाईसिकल	७	३१ डाक्टर रो काम	२५
१० राठ घर रहुवो	७	३२ बोळो ठीकरा	२५
११ साहब रो कुत्ता	८	३३ बोनी रो फरक	२६
१२ फेरा	८	३४ बतारिया	२७
१३ गप्पी रा मपोढा	९	३५ गळान	२८
१४ डोकरो रो रोज	९	३६ पावली कुण लेसी	२९
१५ जमाई क जम	१०	३७ एक्सीडेंट	३०
१६ भूख घर की जाई	११	३८ काळा मन	३१
१७ बोझ्या तो मरेला	१२	३९ पारे जिमो मूई हू	३१
१८ जोधो कहू क राव	१३	४० डरपोक झाईवर	३२
१९ कवियाँ नै ईनाम	१४	४१ भाडैती	३३
२० हलवाणी	१५	४२ काळस रो डर	३४
२१ मूगी चारणी	१६	४३ चाटोकडो नोकर	३५
२२ बेगार	१७	४४ भगत री चतुराई	३६

४५ अस्तर अर सस्तर	३७	७२ नवाबी महाभारत	६४
४६ भाणियो नै बाणियो	३८	७३ घड़ी रो ड्राईवर	६५
४७ सगळा ई भाठा	३९	७४ डेमफून	६६
४८ माकूल जबाब	४०	७५ माठे जितरो बोझ	६७
४९ नटस्यू तो मूह नटस्यू	४१	७६ साहू वाली बोगत	६८
५० पण मूह किया नहू	४२	७७ पक्की राग	६९
५१ हमारी वाली जूडो	४३	७८ तामे रो भाडो	७०
५२ मादो ऊट	४४	७९ लुगाई व्हेला घारी	७१
५३ कसाई घर बकरो	४५	८० ठोट माटसाब	७२
५४ सुरग नरक रो भगडो	४६	८१ बकील रं घर मे चोरी	७३
५५ लखपति रो वारिसदार	४७	८२ माकूल जबाब	७४
५६ लिहया करम मे मोठ	४८	८३ दी गणी	७५
५७ तेली रो बल्लद	४९	८४ नेताजी री पैठ	७६
५८ मिनल आडो फिरग्यो	५०	८५ धारी तू जाणै बाई	७७
५९ अदाता रो हब्बीडो	५१	८६ अमली वाली खाज	७८
६० दाळ म च बाकी	५२	८७ मत ई फस जावैला	७९
६१ महाराजा री हसी	५३	८८ कायम रो मारग	८०
६२ ओपती बलसीत	५४	८९ रामरस	८१
६३ कामदार री दुरगत	५५	९० भाबी वाली भैस	८२
६४ वाली लूटीजगी	५७	९१ सारस वाली टाग	८३
६५ घबळा बाल काळा बाल	५८	९२ खम्मा घणी	८४
६६ लाधुवासै जावो	५९	९३ उपासरे मे कुत्तो	८५
६७ बकील बणू ला	६०	९४ भैरू री पूज	८६
६८ चादा बाई चासै नी	६१	९५ बसोयतनामो	८७
६९ मायड भापा	६२	९६ फेरु बाईजे	८८
७० मिल्योडी घडी	६३	९७ पाघडो भस खायपी	८९
७१ फोदू मे खुसबू	६३	९८ बारठजी वाली आगळी	९०

६६	बारठजी वाढी बापळा	६१	१३०	हिममत री बीमग	१२१
१००	पावड साणी सांघो मांघ	६२	१३१	फेरा फेरी सुई गई ?	१२२
१०१	सूवां न सूवां ई नीं	६३	१३२	सावळ लगाम दू	१२३
१०२	चालबाज मगतो	६४	१३३	परभेती भर बूजडा	१२४
१०३	अठीनें बघू बळी	६५	१३४	पोसिंग घपगर	१२५
१०४	सांगर तो बाई र म्हर	६६	१३५	बतळ	१२६
१०५	पेट म सोटो	६७	१३६	मम्मा दे देमी	१२७
१०६	निवजो वाळो गाय	६८	१३७	ठडी पाय	१२८
१०७	घोखी तरकीब	६९	१३८	मुमजिम घर बरील	१२९
१०८	लूनो फोदू	१००	१३९	मरीज री मुनीबत	१३०
१०९	मरज ऊधी मुणो	१०१	१४०	ज नीताराम बहमी	१३१
११०	मनोवगानिक इमाज	१०२	१४१	मुनीबत	१३२
१११	एक बीत रो गबीर	१०३	१४२	बाई-बाई छोडोला ?	१३३
११२	तन कुण बघायो	१०४	१४३	सीर री चिता	१३४
११३	गामठी री बगुराई	१०५	१४४	हारट पेम	१३५
११४	घपारें में देखो कोनो	१०६	१४५	गभा में नींद	१३६
११५	चोरां न जीवारो	१०७	१४६	नेना जाईजो	१३७
११६	नेता रो स्वागत	१०८	१४७	बवि सम्मेलन	१३८
११७	चोली सलाह	१०९	१४८	वेनस्टी रो बड	१३९
११८	जादूगर	११०	१४९	दो बेरा कियो दीसं	१४०
११९	पेमली रळगी	१११	१५०	अरसीर इयाज	१४१
१२०	म्हू कुण हू	११२	१५१	आठट घोंक स्टार	१४२
१२१	म्हू बाईं पहरू	११३	१५२	गणो धिन्नवार	१४३
१२२	ईनाम	११४	१५३	सांतरी भूम	१४४
१२३	ज गोपाळ ज गोपाळ	११५	१५४	नवसो	१४५
१२४	छुट्टी रो दिन	११६	१५५	फेरा पाछा सामला	१४६
१२५	अप्रेजी में पडुत्तर	११७	१५६	गय साग ब्याव	१४७
१२६	दान री बीमल	११८	१५७	सातग वाळो दीवो	१४८
१२७	स्याणी छोरी	११९	१५८	बोलती बंद	१४९
१२८	बोल कुण है	१२०	१५९	घाछी सोल	१५०
१२९	नोकरी में चलवल ।	१२०	१६०	लिसक गयो खुमान	१५१
			१६१	गायन	१५२

राखी

राखी पूनम रँ दिन एक भू डो बामण एक कजूस सठ रँ अठै राखी बाधण नँ गयो । सेठ उणन एक पाई दिखणा मे दी । बामण नँ उण मक्खीचूम माथै अणू ती रीस आई । वो पाई उणरँ मू डामे फँकतो थको बोल्यो—पाई रो काई ? पाई'र पाई, नी पाई 'र नी पाई ।

बामण देवता रो ओ खिलको देख'र सेठ नँ ई रोस आयगी । उणै ई तट्ट करती राखी तोडी अर फँ कतो थको बोल्यो—राखी रो काई ? राखी'र राखी, नी राखी'र भी राखी ।

देवता उठै सू चुम्चाप रवानै बहैया ।

वाडो ठाकर

एकर एक वाडे ठाकर नँ कोई अजाण आदमी पूछ लियो, ठाकरा ! आपरँ टावर टीगर कितरा है ?

ठाकर मू छा माथे हाथ फेर नँ ठमक सागँ बोल्यो—म्हारें भाई रँ सालें रँ च्यार डावडा है ।

चवरी

चवरी म बीद बीगणी घडा हा । वरुं बँठो हो सग्याया
घर सार्ध बँठा घामण । मजोग दसा मिळया वं व्याफ जगा
तानहा बोलया घर की भाठा पण हा ।

होम सळ व्हियो जितरं एव मनोदो निवळघो । बीद
वास्या—तार्दि है ? तार्दि है ?

बीनगा घू घटा ऊवा वरती घानी—मनादो है मताटा ।

मग्यायो बोस्या—पतट ल ? पतट तू ?

घामण दवता मयू मारं रवता । वं बोस्या—ना र ना ।
ठे ट जाएला । ठे ट जाएला ।

दग हग नं मगला रा ई पेट दुगणा घायगा ।

८

गेहणो - गाठो

एकर एक आदमी घणी हूस सू गेहणो-गाठो घढायो । सगळो ई पै'र नै, बणठण नै सगा गिनायता रै उठै मिळण नै गयो । उणरा मसा हो कै गिनायत उणरा गेहणो देख भर उणरी सरावणा करै पण उठै तो मजाल है किणई बात ई जवान माथे नी लाई ।

सक्या पढगी अर उणने आफरो चढयो । खासी ताळ तो गाढ राखी अर पछै पोतै ईज बात चलाई—गिनायता आपरें अठ रा कुत्ता घणा खराब है सा ।

क्यू काई बात हुई सा ? गिनायता पूछयो ।

अरे सा गाम मे वळनाई कुत्ता हाऊ हाऊ करता सामें आया और दोळें फिरग्या । एक तो माटो म्हारो ओ बेडी वाळा पग पकड लेवतो । आ तो म्हार इण फूज रै घणी रामसा पीर लाज राखी सो भडगी इण अगूठी वाळ हायरी नी ता म्हारो मुरकी वाळा कान तोड नाखतो ।

बारठजी न्यात मे

एकर एक बारठजी कोई दूज गाम गया । उठे बाणिया री न्यात जीम री ही । बारठजी बाजी न सातरी भूख लागोडी ही सो माल मलीदा देख न मू डे मे पाणो आयगो । बाजी पगत मे जाय घस्या ।

चोकी माये आगा पच बंठा हा । वाने ओ आदमी की अपरोखो लागो । उणा पलसगारा रे मारफत पूछायो कै वो कुण है ? ओसवाळ है क पोरवाळ है ?

बारठजी नीची घूण घाल्या पडुत्तर दियो—ओसवाळ । पचा नै बात जची कोनी, उणा पाछो पूछायो—बिसा ओसवाळ हो ? दसा कै बीसा ?

बारठजी बाजी देग्यो कै अबे पील खुल जाएला सो गवा गब मोटा मोटा कवा लेय नै हाथ धोवता वाल्या—कोई दसा नै काई बीसा—म्हे तो हा तेतीसा । अर बारठजी उठे सू तेतीसा मनाया ।

गगाजी री डेडकी

एकर एक मक्खीचूस सेठ गगा न्हाई । वो भू अधारै
गगा स्नान नै गयो । सजोग सू एक बामण ई उठै पूगगयो । उणें
देख्यो के आज मीको ठीक है । उठै दूजी कोई चीज हाथ वळू ही
कोनी सो नदी री रेत लेय नै भट सेठ रै तिलक कियो मर कहयो
आ गगाजी री माटी है, थू चदण करन मान ।

सेठ ई माथें ऊपरलो हो । उण पाणी मे सू लप्प करता
एक डेडकी पकड़ी अर बामण न पकडावता कह्यो—आ गगाजी
री डेडकी थू गैया करनै जाण ।

मसखरी

एक मसखरै रस्तै चालती लुगाई री मसखरी करली ।
लुगाई रीसा बळती बोली—सीडो काढया, ठाला भूला, नागडा
घारै मा-बैन कोनी सो म्हारी मसखरी कर ।

मसखरै हसनै जवाब दियो—म्हारै मा बैन तो है पण
लुगाई कोनी ।

अमली री झेर

एकर एक अमली दिनूगै उठयो अर अमल री भेर मे अगोछे रै बाल्ले मिराणै पडी पोतारै लुगई री काचली माथे पर लपेट ली। बजार सँ चावळ लावणा हा सो वो दुकान माथ पूगो।

दुकान सँ बमोज रै पल्ले मे चावळ लेयनै वो घर कानी रवानै बिहयो तो मारग मे पेसाब री हाजत हुई। वो एक दाड कनै बठग्यो। अमल री भेर मे खल्लखळाट सुणनै अर भाग देख नै ध्यान बाधो कै चावळां रो आदण उफण रह्यो है। शट करता चावळ हाडी मे घोरन पल्लो खाली कर दियो।

खाली पल्ले घरा पूगो तो लुगई लइवा लागी—ठाला भूला दुखियारी सो माथे पर काई बाध्यो है, अर चावळ कठै है ? अबै जावती अमली री भेर तूटी। माथे परली काचली तो हाथ मे ही पण चावळ धूड मे मिळग्या।

बाईसिकल

एक गामठी आदमी पोतारी बेटी नै सहर म परणाई ।
जमाई ससुरे कनै एक बाईसिकल रो माग कीवी ।

ससुरे जमाई रो वान सुणी तो पाछो जवाब भेज्यो—
जमाई सा नै अरज कीजो कै बाई तो एका-एक ही, सो आपनै
परणाय दो अर सिकल तो जिमी भगवान दीवी जिको है, घरा
जाय नै नेहचै सू देख लीजो ।

राड अर रडुवो

एक आदमी पोतारी लुगाई नै कह्यो—रात तो महन
इसो खराब सुपनो आयो कै मूह रडुवो व्हेग्यो । लुगाई बोली—
घणी खम्मा यानै, थे क्यू रडुवा बणो, राड होवण नै तो मूह त्यार
बैठी हू । आदमी रीमा बळतो बोल्यो—म्हारै जीवता थका थू
राड किया बण सकै ?

लुगाई बोली—तो आप म्हारै जीवता थका रडुवा किया
बणग्या ?

साहब रो कुत्तो

एकर एब साहब रो कुत्तो मरग्यो । साहब रो नौबर भू ड ठाळें रोवण लागो ।

साहब बोल्या- कुत्तं वास्तं भाछो ई रोवण लागो रे छूटोडा ! कुत्तं रो बाई ? कोई चीखो देखनं दूजो लेय भावाला ।

नौबर रोवतो रोवतो बोल्थो—मूह कुत्तो मरग्यो इण वास्त कोनी रोवू ह । मूह तो इण वास्त रोवू हूं कैं अरे प्लेटा कुण मफ करेला ? कुत्तो जीवता हो जितरें तो वो घाट नैं साफ कर देवनी हो । अब दूजो कुत्तो न जाना इण काम मे बिनरोन हुस्मार हुवें ।

फेर

एकर एक मोटघार रबारी रो ब्याव हो । उणरी भा उणनं समझायन कहथो—बेटा सझ्या रा घारो ब्याव है, यनं फेरा खावणा है सो एवढ चार नैं बेगो घर आईजे ।

रबारी समझ्यो फेरा कोई साचाणी खावण रो चीज है । वो बोल्थो—भा फेरा हाडी मे घालनं राख दीजें । मूह भास्यु जरें ई खाय लेस्यु ।

गप्पी रा गपोडा

एक गप्पी आपरै साथीडा सागै होटल मे जैठो गप्पा मारै हो । घटा भरघा ताई वो पोतारीज दळतो रहघो कै म्हू ओ काम कर सकू , म्हू वो काम कर सकू । साथीडा सुण मुण नै उकताय-ग्या । छेवट एक जणै पूछघो—ठीक भाई, सै सुण लियो, थू मग लाई काम कर सकै है, पण आ तो वता कै थू काई नी कर सकै ?

गप्पी हसतो थको बोल्यो—दूजा तो म्हू सगलाई काम कर सकू हू पण होटल रो बिल कोनी चुकाय सकू ।

डोकरी रो रोज

सगा गिनायना मे हुया भरतग रै कारण एक डोकरी रोवण लागी । किण ई मसखरी कीवी । कहघो—भाजी थे तो रोवो फूटरा घणा ओ ।

डोकरी बोली—बेटा, नैनी थकीज बाळ राड व्हेगी ही सो सगळी ऊमर घघो ओ इज कियो है ।

जमाई कै जम

एक जमाई सासर में जायने माटो जम्हो नी पछे जम्हो ई जम्हो । पाछो घरा जावण रो नाम ई नी सेवै । माल मलीदा खावै अर मजा करे । सासरें बाळा पापटा काठा धापग्या । उणां मान मनवार बढ करदी अर माल मलीदा रो ठोड सूखा दुवडा अर राबडी देवणी सरु करी, पण बत्तो ताई जम्हो रहयो । थोहें दिना पछे उणनै सेत खलै लिजावण लाग़ा अर उण मू अवखो काम काज करावण लाग़ा । छना पण माटें जावण रो नाम नी लियो ।

छेउट नैनक्रिये साले एक तरकीब सोची । उणै एक दिन बनोईजी नै समाचार दिया वें आपरें माजी राममरण भैग्या है ।

बनोई निसासा नाखतो बोल्या—चालो ओ ई छूटवो ब्हियो । नी तो केर डोवरी नै सभाळण खातर घरा जावणो पडतो ।

५

भूख घर की जाई

एकर एक कजूम आदमी पोटारी बेटी नै हुकम दियो—
छोरी जा, आपणी दुकान मायें जा, उठ म्हारो कोट टिरें है सो
कोट मे खीसो अर खीसैं मे पीसो । सो पाई को लाईजें माग, पाई
को तेल अर पाई को मिरच मसालो । पछें बढिया साग बनाय
दीजै ।

वा छोरी पण उण बापरी बेटी ही सो बोली— भईसा ।
भईसा । यान पीसा उडावो तो क्यान काम चालसी ?

बाप बोल्हो—जा ए भूख घर की जाई, अठै तो यान ई
धूम धाम चालसी ।

बोझ्या तो मरैला

एकर एक चारण कोई गामतरै जायें हो । माग्य मे जाट साम्ही धकिया । जाट नें देख'र चारण नें मसगरी मूसी । चारण बोल्हो—जाट रे जाट ! धारें मायें मायें टाट !

जाट देख्यो आ जयरी हुई । पापरें माग्य त्रैवती मायें म टाट करदी । जाट नें उतावळ मे दूतो तो बी उरलियो बीनी तो भट देसी रो बोल्हो—चारण रे चारण धारें गळें मे घट्टी ।

चारण बोल्हो—तुव जुनी कोनी चौधरी ! जाट बोल्हो—नी जुडी तो नी सही, पण बेटा ! बोझ्या ता मरैला । चारण दवना नीची नाड करनं खमवदा मनाया ।

जोधो कहूँ कै राव

लारली रात ही अर एक भीलडी भूपै मे सूती पोतारै
टाबर नै लाड करती थकी रमाडै ही । वा कैवै ही—थनै जोधो
कहूँ कै राव ! थनै जोधो कहूँ कै राव !

इतरै तो उठीनै सू गाम रा ठाकर घोडै माथे चढयोडा
निक्कधा । भीलडी नै बोलती सुण'र घोडो थाम्यो अर पूछयो—
अरे भीलडी काई कैवै ए थू ?

भीलडी नै घूजणी छूटगी । उणै भट्ट बान पलटतां
कह्यो—काई कोनी अदाता, छोरो रोवै घणो सो म्हु उणनै कह
कै—थनै गोगो खाए के साप ! थनै गोगो खाए के साप !

ठाकर मुळकता थका रवाी न्हैया ।

कविया नै ईनाम

थळी रँ एक गाम मे च्यार अणपढ चारण रँवता । उणा
त्रिचार किया कै मोकळाई चारण कविनावा बणाय नै फायदो
उठाव आपाई कोसिस बयू ना वरा । सा चोखो दिन देखने
च्यारु जणा बारँ निकळया ।

चालता चालता एक गाम मे ठाकर री गढी मे पूगा ।
ठाकर याजाट माथै वँठा स्नान करै हा । भस जिसो सरीर,
फर हर करती डाढी अर मोडो मटाक माथो । माथै पर मेट
चोपडियोडो हो । ठाकर रो सरूप देख नै उणा पोत पोतारी अकल
माफक तुकबदी बोलणी सरु करी ।

एक बाल्यो—भरर रँ बाबा सत्बर ।

दूजै कह्यो—माथो जाणै सत्बर ।

तीज। बोल्यो—डाढी जाणै सरहण ।

चौथै कह्यो—भू डा थारा दरहण ।

सुणता पाण ठाकर रँ झाल छूटी । हुकम दियो—लागै रे
जूत इण हराम खोरा रँ । कवि तो उठ सू पगरखा हाथ मे लेय
नै ताठा सो घरा आयन पाछळ केरी । उणा कविता करणी
छाडदी ।

हलवाणी

थळी गो एक खाती आखें दिन हळ खडनं सइया रा वेरें
 माथें ऊठ पावण नें गयो । हाथ मायली हळवाणी उणें एक कानी
 धर दी अर ऊठ न पावण लागो । जितरेंक तो एक राजपूत
 ठाकर ई उठे ऊठ लेय नें आया । हळवाणी पडो देख न वारो मन
 डुळग्यो सो झट लेय नें पोतियें मे घाल ली । खाती ठाकर रो ओ
 कबाडो निजरा देख लियो पण ठाकर रें मू डामू डंकवण री
 उणरी हिम्मत नी पडो । खाती बोल्या—म्हें अवार अठे हळ-
 वाणी धरी ही अर इतीसीक जेज मे कठोनं गई ? ठाकर ठगं
 सागें बोल्या—पोतारी चीज सभाळनं राखो भईया, म्हा बाळी
 हळवाणी देख, म्हें पोतियें मे घाल राखी है । यू चीज नें ध्यान
 सू राखणी चाहिजें ।

खातीरें मन मे आग उठगी । वो दूजी कई वाता सू ई
 काठो घाप्योडो हो सो उणें उछाळो करण री विचार कियो ।

गाम मे खाती रो घर एक इज हो सो मुखिया न ठा पडो
 तो खाती नें थावस बघायो अर ठाकर नें बुलाय नें लावण री
 कहणो । उणा विस्वास बघायो कें हळवाणी थनं पाछी देराय
 दाला ।

दिनूगे खाती बुलावण नें गयो तो ठाकर माथें थोड नें सूता
 हा । बोल्या—भईया, म्हारें पैरण न की कोनी, सफा नागो सूतो ह ।
 थार खाधें माथलो तेवटो देय द तो प र नें चालू । खाती तेवटा देय
 दियो अर वें दो यू जणा मुखिया वनं पूगा । मुखिया ठाकर नें हळ

वाणी वाउत पूछघो तो ठाकर पडुत्तर दियो क साती भव्यल बूडचो है । उणा इणरी वान किया मानली ? ओ तो भवार कंय देवना के ओ म्हागे पै'रण रा तेउटा ई उणरो है ।

खाती बोल्यो—हा बावसी तेवटो ई म्हारो है ।

ठाकर बोल्यो—दख लियो इणनै ! म्है कहघो नी आ सफा बूडचो है । म्हनै अचू भो आव कं ये समभणार भ दमिया इणरी यात मायें पतियारा मिया कय लियो । इतरो तो यानै ई विचारणो हो कं म्ह कय ला तो घाडो कय ला, हलवाणी र खीलै री चोरी करनै बाई मायो फोडू ला ।

सू गी चारणी

बारठजी र पाडोम मे एक सू गो रेंवतो । एकर बारठजी मेळ वहीर बिह्या तो सू गी न मसखरी सूझी । सोच्यो नितरोज बाजी आपणी मसखरी करे सो आज मौको ठीक है । कहघो—बाजीसा मेळें पधारो तो म्हारै वास्तै एक चोखी सीक 'चारणी' लेता पधारजो ।

बाजी बोल्यो—भाई 'सू गो' मिळी तो जरूर लेपनै आवू ला ।

वेगार

गाम रो ठाकर भागी सू हरदम वेगार लेवतो । भागीडो वापडो हैरान व्हेग्यो । पण गाम छोड नै जावणो कठै ? छेवट एक दिन घणो इज दुखी व्हियो तो आती आयोडो जाय नै कूवै मे पडग्यो ।

कूवै मे एक माटो सीक काछवो बँठो हो । वो भागी नै देख नै वोल्थो—यू ठीक आयो भाया, म्हारी टाग दूग्यै है, सो थोडो हाथ तो राख ।

भागी मन मे इज वोल्थो—व्हा रे तकदीर ! कुअ मे पडघो तो ई वेगार आगै तयार ।

भू डी साढ

एकर कोई ठाकर बारठजी नै एक भू डी साढ मीस मे ढीवी । भू डी ई इसी क सफा ठेठर, महीनै मास री पावणी । बार ठजी सोच्यो आ जबरी हुई ।

उणा तुरत एक तरकीब सोची । वें साढ रै कनै गया अर उणरै भू डे आगै कान लगाय नै ऊभा व्हेग्या । ठाकर पूछ्यो बाजी सायू काई करावो हो ?

बारठजी ठाकर न चुप रैवण रो इसारो करता कह्यो—
महनै इणरी बात सुणण दिरावो, आप बीच मे हाका मत करावो ।
ठाकर बारठजी रै भू डे कानी देखण लाग़ा । थोड़ीक ताळ पछै
बारठजी बोल्या—ठाकर सा आपरी आ साढ तो घणी अनुभवो
है, इण महनै कह्यो के—

लका ऊपर घुरघा निसाण ।

जद होती म्हु तोड तियाण ।

बीकानेर बसाई बीक ।

जद होती टोळा मे टीक ।

मालाणी म रावळ मालो ।

जद चरती म्हु काचो पालो ।

थू काई पूछै र चारण जुआ ।

कीरव पाडव तो काले हुआ ।

ठाकर देख्यो बारठजी सगळी ठोड बदनाम कर नासैला ।
सो भट दूजी चोखी साढ देवण रो हुक़म दियो ।

कढी

राजपूना री एक बरात दूजै गाम गई । आधी रात ताई
तो दाहू री मैफला चालती रही अर ढळती रात मे बरात जीमण
न गई । पुरसगारा अर जीमण वाळा सगळाई दाहू मे धुत्त
ग्हियोडा हा ।

एक जण पहरुता थका मनवार करी लिरावो आ
कढी ।

जीमण वाळो नसै री भाक मे समझ्यो कै तरवार बारै
कढी । सो थाळी र ठोकर मारनै भच्च करता पोतारी तरवार
भ्यान वारे काढी भर वाल्यो—याको कढी तो म्हाकी ई कढी ।

कमीण कारुवा बीच मे पडनै ठाकर लोगा न समझाया,
मी तो पीळी कढीरी ठीड लाल कढी द्रुळ जावती ।

सिकायत

घाणै में पुलिस रो एक घाणैदार कोई सिपाही माघ
अणू तो नाराज ब्हेग्यो । वो कडक नै बोल्थो—दवात रलम लाव
म्हू थारी सिकायत लिखू ला । सिपाही पङ्कत्तर दियो—सिकायत
इज लिखणी है तो पछै आई भेळीज लिख दीजो कँ दवात कलम
इणरै कनै मगाया, पण लाय नै कोनी दिया ।

मोसर

एकर एक लीचड आदमी कोई मोसर में जीमण न गयो ।
आवती वखत उणै थोडो सीरो टाबरा खातर लोटै में भर लियो ।
मिनखा उण न देख लियो । उणा कह्यो—भला आदमिया इण
सखणा सू तो भू डा लागसो । काल घरै काम पडसी जद लोग
सगळी कसर निकाळ लेसी ।

लीचड बोल्थो—भू डा तो जद लागसा जद मोसर करण
री गळती करस्या । मोसर इज नी करा तो भू डा किया लागस्या ?

खरो रुपियो

एक सेठ एकर जाट नै साथै लेय नै सासरै जावँ हो कँ मारग मे रात पडगी । सेठ मारग सू आगो एक बाटकँ ओळ जाय नै सूतो घर जाट मारग रै सँ बीच खूटी ताण नै सूतो । आधीक रात रा उण मारग सू चोर निकळया । जाट नै मारग रै सँ बीच सूतो देख नै उणा खोपडी मे एक जूत जरकायो । जाट रै पोतियै मे मजूरी रो एक रोकड रुपियो बढ्यो हो, सो जूत जमावता ई टप्प करतो बाज्यो । चोर रुपियो खोल नै देखण लागो कँ जाट बोल्यो—देखो काई हो, रुपियो खरो है, खोटो कोनी है घर जे वहम हुवै तो सेठा नै पूछलो—वै बाटकँ रै ओळै सूता ।

गोली लागी

एकर एक सेठ ऊठ माथे कोई दूजें गाम जावे हो । मारग मे बटूके लिया घाड़वी मिलग्या । ऊठ वालें वाने देसता ई ऊठ ढाण कर लियो । घाड़विया देख्यो कं हाथ मे घायोडो सिकार जावे, सा उणा सारो कियो—घडाम करतो एक फायर कियो । घडाको सुणता ई सेठा रो कालजा फडका चढग्यो । पेट मे गोळ जगा छाड दी अर पागडिया बिखर न गलें मे आयगी । पण सेठा गळो ऊठ अणूतो सातरो हो सो घाड़वी उण न पूग कानी सपया ।

कोम दो कोस आगे निकलचा पछे सेठ गळ गलें बठ सू धीरे सीक पूछ्यो—भाया गोळी किणर ऊठ रे लागी ?

ऊठ वालो बोल्हो—ना ।

—तो किणरें थार लागी ?

ऊठ वालो फेरु बोल्हो—ना ।

अरे बापरे ! तो पछ गोळी म्हारे इज लागी हूसी—सेठ एकदम कूकिमा अर हब्बद करता धग्ती माथे आवता बाज्या ।

भल कूदिया

एकर सियाळ मे एक भाबी पोतारे सासरे गयो । मासरे मे उणने उमर मे पै'ली वार बडा खावण नै मिळ्या । भाबी नै बडा घणा स्वाद लागा । मन मे विचार कियो, घरा जाय नै इमारा इसा बडा भावण कने वणाय नै खावू ला । वो आशती वसत मारग मे ठेट ताई बडा । ~ बडा । घोखतो आयो । इसी नी व्हे कठई क ठेट गया नाम भूल जावै । उण मारग मे एक ठीड हिरण कूदता दीठा तो बडा रो नाम भूलग्यो अर भल कूदिया नाम परड लियो । अजे भल कूदिया । भल कूदिया । ~रटतो रटतो घरा पूगो । जावता ई भावण नै हुकम दियो कै थारी मा वणाया जिसा भल कूदिया बणाव । भावण बापडी बोली कै भल कूदिया होवै काई है ? म्है तो नाम ई आज सुण्यो है ।

इण बात माथे दोन्या रँ आपस मे तकरार व्हेगी । भावण रीस मे को ऊधी पाघरी बोली । भाबीके मार मार नै फूम काढ दियो । रोवणो-पीटणो सुण नै पाडोसरी लुगाया आई अर भात्री नै लडण लागी—ठाला-भूला कसाई, थन दया नी आई रे ! यू लुगाई नै मारीज ? देख बापडी रा होठ सूज सूज नै बडा व्हे ज्यू व्हे गया है । भाबी सुणता इज बोल्यो—अरे हा, अवे याद आयो—बडा बणाव राड बडा भल कूदिया नी बडा । भावण रोवती रोवती बोली—नास जाईओ रे दुस्ती पागो, पै'लीज म्हने यू रोयो व्हेतो ।

बाबो अर भगत

सियाळै रं दिना मे एक बाबोजी कोई भगत रं घग मरोर माथै राखोडो लगाय नै घूणी आगै फक्कडाडा बेंठा हा । भगत पूछ्यो—महाराज आपर ओढण नै काई लाऊ ? बाबोजी बोल्या—नही रे वच्चा, हम फक्कडो के लिए ओढने बिछाने की क्या जरूरत है ? हम तो ऐसे ही गत निवाळ देंगे ।

भगत जाय नै सोयग्यो । अरै ज्यू ज्यू रात ठरण लागी, बाबाजी री जाडी बाजण लागी । बाबे देख्यो यू तो कोकड़ी जाम आय जावैला । अठी-उठी निजर नाखो तो लुगाया रा घाघरा सूखता निजर आया । बाबजी बिचार कियो रातरा कुण देखै है, अर प्रभात म बेगा उठ जावाला । सो बाबोजी घाघरा ओढ नै आराम सू पोढाया ।

दिनू ग भगत वा नै जगाय नै पूछ्यो क बाबाजी यू किया ?

बाबो बात नै सुधारता बोल्या—वच्चा हमारे फक्कडा के क्या है ? हम तो बाघवर ओढते हैं और मौका पड़े घाघवर भी ओढ लेते हैं । हमारे सब चलता है ।

डाक्टर रो काम

एक ग्वाळो कोई डाक्टर री गाय चारतो । डाक्टर उणरें काम सू घणो राजी हो । उण एक दिन राजी होयनं कह्यो—म्हारें लायक काम काज होवें तो म्हनं भळाइजें भाया । ग्वाळो हाथ जोड नें बोल्यो—भगवान आपरो काम नी पाडें तो आछो ।

बोलो ठीकरो

एक बोळो आदमी बजार सू साग भाजी लेय नें आव हो कै मारग मे कोई साथी मिल्यो । पूछ्यो—आणद मे हो ? बोळो बोल्यो—बैगण लायो हू । साथी पूछ्यो—बाळ वच्चा तो मजें मे है ? बोळें पडुत्तर दियो—भुरतो बणायनं खाऊला ।

बोली रो फरक

एकर एक मुसलमान मरग्यो । लोगा उणनै लिजाय नै जमी मे दफनाय दियो । रात पड्या उठै एक जरख भाई । वा कबरा खोदण रै हेवा ब्हयोडी ही सो उणै कबर नै खोद नाखो अर लास नै ठिरड नै बारै लेयगी ।

दिनूगै एक जाट अर एक मुसलमान उठीनै निपटण खातर गया । कबर खुदघोडी देख नै दो यू जणा बहस करण लाग़ा । मुसलमान रो कवणो हो कै रात रा खुदा रै उठै सू फरिस्ता आया अर मुडदैं नै ग्रहिस्त मे लेग्या । जाट कैवती हो कै कोई फरिस्ता न कोई घरिस्ता, ए सुभट पग मडघोडा जरख रा । रात नै जरख भाई है सो लास नै ठिरड नै जगळ मे लेयगी है ।

इण भात दो या रै आपसरी मे तकरार होवण लागी । इतरैक सो एक समझदार आदमी उठीनै सू निकळयो । उण दोन्या री बात सुण र टटा तुडावण खातर हसता थका कह्यो — बात थारी दोन्या जणा री साची है, पण फगत बोली रो फरक है । दूजी की बात कोनी ।

बोली - बोली आतरो
नै बोली - बोली फरक
थाकै केवै फरिस्तो
याक केवै जरक

कतारिया

ऊठा री कतार चालती चालती एक गाम रें गू दरें पूगी के दिन मेर बंठग्यो । कतारिया गाम र आकरियें ढालो कियो । एक जणो साग मे छमकें खातर तेल लावण नें गाम कानी वहीर बिह्यो अर दूजोडा ठीया जमाय नें आटो गू दण लागा । तेल लावण खातर कोई बरतन वासण नी हो सो उण अठी उठी देरयो । कनै इज मामाजो र थान माथें एक माटी रो धूपियो निर्गें आयो । सू याड देख'र उण भट उठाय लियो । पछें बाणियें री दूकान माथें जायनै दो आना रो तेल माग्यो । बाण्यो तेल तोलनै घालण लागो तो धूपियो एक कानी सू छळोछळ भरीजग्यो अर इण उष रात ई थोडो तेल लारें बचग्यो । बाणियो बोल्थो—बोल भाई ओ तेल कैण मे घालू ? कतारियें धूपियो भट ऊघो करता कह्यो— लें अठीनै घाल दै भाया ।

बाणियें हसतैं थकें तेल घाल दियो । पाछो ढाल माथें पूगा उण रा साथीडा उणरो माजनो पाडवा लागा कें दो आना मे इतोसीक तेल काई लायो रे नाजोगा ।

वो तातो होय नै बोल्थो—म्हू इतरा गेलो कोनी हू । ओ तो लारें बच्योडो तेल है । बाकी ओ दखी अठीनै छळाछळ भग्योडो है । यू कंवता उण फेरू धूपियो ऊघो कर दियो ।

गऊ दान

पडितजी नै जरूरत ही एक गाय री । गाय ई इसी कै जिफा दूजडी व्है अर दूघाल ई व्है । इणरें अलावा सफा फोगट में मिले । वे सोच विचार नै एक जजमान रें घरा पूगा । थोडा क दिना पै'ली इण मालदार डोकरी, चौकरी रो मरतग बिहयोडो हो अर डोकरी छूणें बंठी ही । डोकरी रो बेटो गामतरें गयोडो हो ।

डोकरी सुभाव री की भोळो ही सो पडितजी पोतारो नवमो जमायो । उणा कह्वा—म्हने रात रा सुपने में डोकरो मिलघा, सो वे दूध घी नी मिलवा भू घणा दुखी है । बात सुणने डोकरी चिन्ता करण लागी । पडितजी उणन गऊ दान रो रास्तो बतायो । जिणम् दूध घी डोकरी न मतई पूग जावला । इण भात पडितजी एक सागोराग गाय फोगट में कबाडली ।

घर गायी डोकरी रें बेट बात सुणी तो उणने पडितजी माथ रीस गआई । उणे ई सोच विचार नै एक दिन गाम में अमल रो हाका कराया । सगळो गाम आयो । पडितजी ई बठा । वो गमल रो प्यरडिया भरने पडितजी कने गयो अर हाथ जोडन अरज करण लागो—मगळा गाम जाण घर माव ई जाणो कै

म्हारो बाप अमल रो पक्को बघाणी हो । अमल उगा पछै वै
 दूध पीवता विना अमल उगा तो दूध वारै की काम रो कोनी ।
 सो जिण भात आप वानै दूध पुगावण रो प्रबध कियो है, किरपा
 करने उणीज भात अमल पुगावण रो प्रबध ई करावो । इण
 वास्तै आपनै हाथ जोडन अरज है कै इतरो अमल आपनै रोज
 लेबणो पहेला । पडितजी उठ नै रवानै न्हैया । दूजै दिन रात
 थना गाय पाछी चौवरी रै बाड बळगी ।

पावली कुण लेसी ?

पाच सात बरस रै टाबर रमता-रमता पावली गिटली ।
 मा बाप नै घणी चिंता हुई । वै उणनै डाक्टर कनै लेग्या । टाबर
 रो मा टाबर न समझायो—देख बेटा डाक्टर वैव ज्यू करज अर
 सीधो बैठो रहीजै । म्हुं थनै विस्कुट दू ला ।

टाबर बोल्हो—मा विस्कुट तो भला ई दीजै पण म्हुनै आ
 यात बता कै पावली वारै निकळैला वा डाक्टर लेवैला के म्हुनै
 देवैला ? मा बोली—थनै देवैला बेटा थनै । थू चुपचाप सीधो
 बैठो रहीजै ।

एक्सीडेंट

एक आदमी वजर ठोठ हो । काळो आखर उण रै वास्त भेस बरोबर हो । पण माटो हर वखत बूटेड सूटेड अपटूटेड रैवतो । वो रेलगाडी मे अठी उठी जावतो जद अगरेजी रो अखबार हरदम कर्नै राखतो । एकर वो अखबार लिया गाडी मे बँठो हो कँ कोई भण्यो गुण्यो आदमी आय र उण रै कर्नै बठग्यो । उणै पूछ्यो— काई सा आज अखबार मे ताजी खबर काई है ? अखबार पडा रै ऊधो पकड्योडो हो अर पे'ली पेज मार्यै इज कोई मोटर कार रो एडवरटार्डजमेट हो, जिको ऊधो दिखतो हो । उण न देख'र आप बोल्या—दूजी तो की खास खबर कीनी पण आज एक मोटर एक्सीडेंट होवण सू उलटगी है ।

कालो मन

एक गाम मे एक अलाम आदमी रैवतो । गाम मे टटा-
झगडा करणा, करावणा, मुकद्दमाबाजो करणी अर दूजा नै खोटी
सलाह देवणी उण रा रोज रा घघा हा । एक दिन उण दरपण मे
चे'रो देखता पोतारै साथी नै कहघो—यार म्हारा तो मोकळा बाळ
सफेद व्हेग्या । साथी बोल्यो—कोई फिकर जिसी बात कोनी । बाळ
सफेद ब्हिया तो काई ब्हियो । यारो मन तो हाल काळो किट्टु है,
तामणी तू डै जिसो ।

थारै जिसो म्हूँ ई हूँ

कोई कॉलेज रा प्रिंसिपल एक होटल मे की खावण पीवण
नै गया । फुरसी माथे आराम सू बैठ्या पछे होटल रो मीनू पढण
वास्तं जेबा मे चस्मो ठटोलण लाग़ा तो नदारद हो । उणा बेरै नै
बुलाय नै कहघो—भाया थोडो थू इज पढ नै सुणाय दीजै—काई-
काई चीजा है, अर काई भाव है ?

बैरो थोडो मुळक नै बोल्यो—म्हू काई पढ़ सा'ब ! आपर
ज्यू म्हारै वास्तं ई काळो आखर भँस बरोवर है । पढघोडो व्हेतो
तो अठे ऐठवाडो क्यू माजतो ?

डरपोक ड्राईवर

बस में बैठी एक लुगाई ड्राईवर ने कहघो—अजी सुणो, बस थोड़ी रोक दीजो एक डोकरी लार रैयगी है।

ड्राईवर भट बस ने रोक दी।

लोग बोल्या—वाह भाई वाह ! ड्राईवर बड़ो भलो आदमी है। नी तो एन लुगाई रें कंवरण सू एक डोकरी खातर बस कृण रोकै ?

लारली सीट माथे बैठघो एक आदमी हसण लागो। वो बोल्या—ड्राईवर भलो है कं कोनी ओ तो ठा नी पण ओ डरपोक जरूर है। जिण लुगाई उण ने बस रोकण रो कहघो वा उणरी पोतारी औरत है। बापड़ो बस नी रोकतो तो घरें गया वा उणरी बारें बजा देवती।

भाडैती

भाडै रै मकान मे रैवण वालै भाडैती मोऊळी महीना ताई
भाडो कोनी दियो । मकान मालिक हैरान व्हैग्यो । एक दिन वो
बोल्हो—भाडै वास्तें म्हारे सू नित गोज आटा नी देगीजै । म्हुं था
सू काठो धापग्यो हू । अबे म्हुं तीन दिन री मोहलत देवू । कोई
तीन दिन तै करलो । इण रै पछै भाडो हर हालत मे जमा करा
वणो पडैला ।

भाडती ऊचो माथो करने बोल्हो—ठीक है, होळी,
दीवाळी घर आखातीज ए तीन दिन म्हारे कानी सू तै है । इणरै
पछै भाडो जमा कराय दू ला ।

कालस रो डर

याच बरस रो पप्पू मफेद भक्क कपडा पेरचा पोतारं
दादं कन ऊभो हो । इतरंक तो एक काळो कुत्तो उणरं वनं होय
ने निकळघो । पप्पू दादोजी रै पगा मे लिपटग्यो ।

दादोजी बोल्या—फिट रे नादार ! काळिये कुत्तं सू ई
डरग्यो ।

पप्पू कंवण लागो—ना दादोसा ! म्हुं डरघो कोनी ।
काळियो म्हारं कपडा मे काळस लगाय देवतो । इण वास्त म्हुं
बागो सरकग्यो । काले मझ्या रा तव सू म्हारो कुरतो काळो
बैग्यो हो । दादोजी हसण लागो ।

चाटौकड़ो नौकर

एक सेठ रें अठै एक नौकर रेंवतो । वो बडो चाटौकड़ो हो । मौको मिळता ई अठो उठो देखन हरेक चीज चर कर जावतो ।

एक दिन वो कोई काम सू रसीडै मे पूगो तो थाली मिठाई सू भरघोडो पडो ही । ताको साभू नै वो गपागप अरोगण लागो । इतरैक तो घर-घणियाणो आय पूगी । उणनै झूजा घालतो देखर वा कंवण लागी—रामपालचा म्हु अबै यासू हैरान बहैगी हू । यनै आ आदत अबै छोडणी पडला । नौकर बोल्यो—माजी म्हु ई आप सू हैरान बहैग्यो हू । आप ऐन मौकै किया आय जावो । आपनै ई आ आदत छोडणी पडला ।

मगतै री चतुराई

एक मगतो मरीर मे रातो मातो करारो घोर बिहयोडो हो । उणनें एक दिन भीख मागण मू घिरणा व्हैगी । वो पुलिस मे भग्ती होवण खातर दफतर म पूगा । माप तोल, लयाई अर मरीर री वणमट घिगरें सगळी वाता म वो फिट व्हैग्यो । छेनट उणरो जबानी बातचीत मे इटरव्यू बिहयो अर उणनें एक सवाल पूछ्यो—जे कठई भीड व्है जाव तो उणनें बिखेरण खातर घू काई उपाव करेला ?

मगतो तुरत बोल्ह्यो—म्हू चदो लिखावणो सरू कर दू ला । भीड मत ई छट जावैला ।

अस्तर अर सस्तर

मास्टर जी क्लास में पढ़ावता हा । अस्तर सस्तर रो प्रसंग आयो । वें टाबरा नें समझावण लागा—जिको आगें सू फेंकनें मारीजें वो अस्तर बाजें—ज्यू कै ताप, बढ़ूक, तार । अर जिको हाथ सू पकड़ नें मारीजें वें सस्तर बाजें—ज्यू कै छुगी, तलवार, कटार ।

क्लास में मास्टरजी रो पोतारो छोरा ई बैठो हो । उणरें दिनू गे हज जूत उड़चा हा । वा माथें म खाज खिणतो बोल्यो—
पिताजी, जूत किण में गिणीजें ? ओ अस्तर है कै सस्तर ? मास्टर जी ठीमर सुर में ज़ोल्या—ओ अस्तर नें सस्तर दो यू है बेटा । ।

भाणियो नै वाणियो

एक सुनार-परिवार मे दो भाई हा । पूरा खामची घर काम रा करणिया । पूरें चोखळें रा मिनख वारें कने गहणा घडा वता । वारें एकाएक भाणजो हो । एकर उणनें कोई उमदा गैहणो घडावण री जरूरत पडी । वो पोतें इतरो कारीगर कोनी हो सो पोतारें मामा कने पूगो ।

गैहणो घडती वखत मोटोड मामें रो जीव झलियो कोनी सो वो खोट भेळण लागो । नैनकियें भाई नै आ बात भाभी लागी । इतरो काई छूटोडापणो ? खोट घालण वास्तै दुनिया मोकळी पडी है । कम सू कम भाणैज नै तो छोडणो चाहिज । एक घर तो डाकण ई टाळें ।

भाणैज कने इज वठो हो, सो छोटोडें मामें काम करता करता मोटोडें न इसारो कियो । वो टप टप करतो बोल्तो— भाणियो है रे भाई भाणियो है । —भाणियो है रे भाई भाणियो है ।

पण मोटो मामो कुलालची हो । पूरो लोभ मे झूबोडो । वो छोटोड रें इसारें ने समझग्या । उण ई पाछो इसारें मे झज

जवाब दियो । वोई टप ~टप करतो बोल्यो—भाणियो न
वाणियो बरोबर है रे भाई बरोबर है ।

ननकिये मामै री माठ भालली । वो मन मे समझयो
कै इण माथ कवण वावण रो की असर नी पड़ । ओ करे ज्यू
करण दो ।

सगलाई भाठा

एक ठाकर नै किणीई पूछ्यो कै ठाकरा आपरे टाबर
कितरा ?

ठाकर बोल्यो—पाच कु वर नै एक बाई ।

—टाबरा रा नाम काई है ठाकरा ?

ठाकर बड़े ठसकै सागै बोल्यो—मोटोडो गिरवरसिंह, दूजो
पहाडसिंह, तीजो परवतसिंह, चौथो डू गरसिंह, पाचमो भाखरसिंह
अर बाई रो नाम सिला बाई ।

सगळा रा ई नाम सुण नै आदमी हस्यो अर बोल्यो—
आछा ई भाठा जनम्या ।

माकूल जवाब

सेठ रो नोकर नाई कने बाल कटावण नै बैठो इज हो क सेठजी आय पूगा । नोकर नै बाल कटावतो देख नै सेठ न रोस आई । उणा कह्यो—आ थारी आदन अगा ई खोटी है । काम री वखत थू कोई नै कोई अडगो लेय नै बैठ जावै । अब ऐन काम री वखत है अर थू बाल कटावण नै बठग्यो है । म्हनै थारा प्रा आदत बिल्कुल पसद नी है ।

नोकर नीची घूण घाल्या बोल्यो—सेठ सा'ब आप ई थोडो विचार तो करो—म्हारा ऐ बाल उग्या ई काम करती वखत है तो पछ काम री वखत कटावण नै बठू तो इण मे अजोगी बात फाई है ? काम करता करता बाल नी वधना हुव तो बान दूजी है । आप तो सफा यू इज राता पीळा रहो ।

नटस्यू तो मूँ नटस्यू

भिक्षा खातर एक बाबूजी एक घर भागै जायनै अलख जगई—फलख निरजन । भगवान भला करे तुम्हारा ।

घर मे बीनणी एकली बैठी हो । उणरी सामू कठई बारै गयोडी हो । इण वास्तै उण बाबाजी नै भिक्षा रो ना दे दियो अर खाली हाथ पाछा भेज दिया । बाबाजी चुपचाप पाछा जावता इज हा कै जितरै सामू आयगी । साधु नै घर सँ खाली हाथ जावतो देख उएनै घणी रीस आई । वा बोली—मू डो भू डो बापडी इण भङ्गरी रो जिको धानै भिक्षा देवता ई नटगी । बाबाजी ये चालो म्हारै साथै पाछा ।

बाबूजी मन मे घणा राजी बिहया । वै आसीस देवता बोल्या—बाई भगवान भला करे तुम्हारा ।

घरा जायनै सामू बीनणी कानी आख्या काढनी बोली — म्हारै बैठपा आ नटण वाली कुण ? मूँनै मूवाडी समझली काई ? इण घर मे जीवू जितरै नटस्यू तो मूँ नटस्यू । जाओ बाबाजी कोनी मिलै भिक्षा धानै ।

बाबूजी वडवडाट करता आया ज्यू पाछा खानै होया । काई जोर करता ।

पण म्हूँ किया नटूँ ?

बाबोजी दूजें घर पूगा तो उठई मा पोतारं घेई माघं रीसां बल ने उणन गाळां बाढ ही । बाबाजी नें दखनां ई या बिहरी—मातो मतवाळो मुस्टह ठिहयोहो भोख मागता रोयतो फिरं, गरम कोनी आव ? कमा नें कयू नी गाय ?

तेरी भोख तेरे घर म रख पण साधु यू भट सट बाए यू बोलती है बाई । ले हम तेरे दुआर से भी खासी हाथ चले जाते हैं ।

बाबै री बात सुण नें लुगाई री रीस थोड़ी बुझगी । या वाली—बाबाजी । ओ छोरो पणो बोधरहो है, इण रै एक पण्ड तो लगावो नी ।

बाबो रीस मे भुटभोहो तो हो इज । धर छोरो पण लें मे इज ऊभो हो सो भा बलजाई ढील हाथ री छोर र कनपडा म सो घट्ट करतो छारो तो ऊधो ।

लुगाई बूकी —धारो नास जाईजो रे भगडा, म्हारै छोर न मार नाहयो ।

बाबा बोल्यो—यू तो एक मुट्ठी दाणा खातर ई नटगी पण म्हू धारै जिसो कोनी ह सो एक थप्पड़ खानर नट जाऊ । धारै कंवता पाण मन तो थप्पड़ देवणी ज पड़ी ।

चमारी वालो चूडो

“एक सोकीन चमारी नै चूडो पैरण रो घणो सोक हो ।
सो पेट रें आटा दे दे नै उणें पैसा भेळा करधा अर छेवट खवा
खाच चूडो प'र लियो ।

“चमारी री ममा ही कें लुगाया उणरें चूडें नै देखें उणरी
मगवणा करै अर उणनं थुथको नाखें । इण वास्तें वा चूडो पै'र नै
पूरे वास मे फ़िरी पण उणनं जिणें ई नी बतलाई । पाणी री पिण
घट माथें ई उण हाथ ऊचा किया, नीचा किया, निराई मटरका
किया, पालर पाणी मे घोवती बखत चूडें नै पाच सात बार खळ खळ
करता बजायो, पण मजाल है, किणें ई आडी मीट भू ई उण कानी
नी देख्यो ।

चमारी चितवगी बहैगी । धरें आया उणें पोतारें भू पें
नै लापो चेप दियो अर पछें आगी आय र हाथ ऊचा करनं कूकण
लागी अरे दोडो रे, दोडो रे म्हारो घर बळ रे । फगत आ हाथा
मायलो चूडो बच्च्यो है, बाकी सगळो ई बळायो रे ।

हाको सुण'र उण री पाडोसण आई अर उणरी चूडो देख
नै थुथको नाखती बोली—चूडो तो ये जवरो परयो पण आ लाय
कीकर लागगी ?

चमारी आसूडा छळकावती बोली—इतरी जेज धू कठें
मरी ही ? थाडी पै'ली आय जावती तो लाय क्यू लागती ।

मादो - ऊंट

एकर एक ऊंट बिमार पड़्यो । गल्ले में गू बड़ उगड़्यो । नी तो की चर अर नी पीव । ऊंटवाळ नै घणी चिंता लागी । बावनल सहर में एक हकीमजी बन पूगा अर वाने बुलाय लायो । हकीमजी अनुभववी आदमी हा । उणा ऊंट रै गल्ले में उपड़घोड़ें गू बड़ नै आछी तरिया देख्यो भाळ्यो अर बिमारी न समझ्या ।

इणरें पछ ऊंट नै सागडो जर पकडाय न हकीमजी एक जोर रो मुक्की ठरकायो उण गू बड़ भायें हब्बीड करतोडो । ऊंट रै गल्ले में तसतू बो फस्योडो हो सो बो सिरक नै पट में उतरायो । ऊंटवाळ कने इज ऊभो हो । उण ढेरयो ओ इनाज तो बडो जवरो है । एक मुक्कै म इज ऊंट ठीक ठहैयो अर चरण-पीवण लाग्यो । मौकी आया आपाई इणनै अजमाय सका ।

थोडा'व दिना पछ ऊंटवाळ री मा बिमार पड़े । सजीग सू टा'री रै गल्ले में ई गू बड़ उगड़्यो । डोकरी रो बेटो पक्को हकीम बण्योडो हो । उण इलाज सह कियो । डोकरी न धरती माथ सूत्राण नै काठी पकडली अर पछै एक जमायो जोर रो मुक्की उणरें गल्ले भायें, मो बापडो डोकरी तो पै'ली चोट में इज परलोक मित्रायगी । इणरें पछ बेट ई हकीमी करणी छोडदी ।

कसाई अर बकरो

एक टाबर घापरै बाप सागँ सडक रै कनै ऊभो हो कँ
इतरै तो दो च्यात्रेक कसाई एक बकरै नै लेयनै उठी सँ निकळया ।
बकरो गोवाड करतो जावँ हो अर कसाई उणर कावडिया वळकावँ
हा ।

टाबर ओ खिलको देख'र पोतार बाप नै पूछयो—बापू, ऐ
कुण है, अर बकरै नै कठँ लिजावँ है ?

बाप कहयो—बेटा, ऐ कसाई है अर बकरै नै कसाई-खानै
म लिजावँ है ।

टाबर बोल्यो—बापू, म्हेँ तो जाण्यो ऐ इणनै स्कूल
लिजावँ है ।

सुरग नरक रो झगड़ो

एकर सुरगवासिया अर नरकवासिया रँ आपमरी मे भौड
वैग्यो । बान यू हुई कै सुरग नरक कर्न कर्न इज वस्योडा हा ।
आडी फगत एक भीत हो । सुरग कानली जमीन थोडी ऊचात मे
हो अर नरक कानली की नीचात मे । मुग्ग रँ पाणी रो निकाम
नरक रँ मायनै सू हो । सुरग मे सगलाई नेमी धग्गी भिनख हा
सो रोज स्नान-सपाहो करता । इण कारण नरक मे कादो कीचड
वै जातो । एक दो वेळा नरक बाळा कहथो ई खरा, पण सुरग
बाळा बान गिनारो कर दियो ।

एक दिन नरक बाळा नै रीस आई । उणा मगळा ई भेळा
होयन विचार कियो कै अब किया ई करने ओ पाणी रो निकाम
तो बर कगवणो इज पड़ला ।

छेवट उणा सुरग वासिया कर्न ओलभो भेज्यो । सुरग
वासिया ई इण बान माथे पूरो विचार करने पड़ुत्तर दियो कै
पाणी रो निकाम तो परपरा सू है सा है, उठ इज रेवला । उणा
नै जे एतगज हुवै तो वै कानूनी पारवाई कर सके है ।

नरक वाला पाछो जवान दियो के मान जाग्रो भर आप-
सरी मे निवेडलो । कानूनी कारवाई मे थे म्हासू जीत नी सकोला ।
कारण के जितरा वकील भर जज है, वे सगळा म्हारें मठीने
बैठा है ।

ऐ समाचार सुरग मे पूगा तो सुरगवासी पाछो विचार
करण लाग़ा ।

लखपति रो वारिसदार

एकर एक लखपति आदमी मरग्यो । वो एकलपड इज
हो । उणरें भागै लारें कोई रोवण वालो ई कोनी हो ।

पण उण रो गळी मे रैवण वालें एक आदमी उणरें मरतग
रा समाचार सुण्या तो वो भू डे ढालें रोवण लागो ।

लोगा कहघो—रे लखतपि थारें काई लाग हो ? थू इतरो
क्यू रोवै है ? रोवण वालें रोवतें रोवतें इज पडुत्तर दियो—वो
म्हारें की लागै कोनी हो, इण वास्तै इज तो म्हा रोवू हू ।

लिख्या करम मे मोठ

मामे रो गाम नीएड काँठ आयाडो हो अर भाणैज रैवतो थळो मे । भाणैज रै उठे कोरा मोठ पाक्ता मो भाणैज मोठ खाय खाय नै ओवळीजगो हो । वो घणै बरसा सू नानाणै गयो कोनी हो सो मतो कियो कै च्यार दिन मामे सू मिळ नै आवा, गेहुवा रा फाफरा खाय नै आवा ।

माम र उठ गेहु तो हर बरस पाक्ता, षण मोठ सम सार करैईकण पाक्ता । हुण वास्तै वै टाप रूपी मोठा री रोटीया बणाय नै खावता । उण बरस उठे मोठ पाका हा सो भाणैज री भू धाई करण ग्वानर मोठ री रोटी बणाय नै भाणै मे परुमी । भाणज माथ री धूण देवतो मन मे इज कवण लागा—

की करणी की करमगत, की भावी मे खोट
गेहु न उमग्यो फिरघा, लिख्या करम मे मोठ

तेली रो बलद

वकील सा'ब रै पाडोस मे एक तेली रैवतो । तेली दिन उगताई घाणी जोत देवतो । आखै दिन घाणी चलायबो करतो अर पोतारै यधै मे मस्त रैवतो । अठी उठी फिरणनै कै फालतू बँठो रैवणनै उणनै वखत ई कोनी मिळतो ।

एक दिन दिनुगै इज बो बारै आयनै चौकी माथे बैठग्यो । वकील सा'ब उणनै देख्यो तो पूछ्यो—काई रे आज काम रो वखत चौकी माथे आय नै किया बैठग्यो ? तेली बोल्यो—यू इज बँठो हू सा ।

वकील—क्यू आज घाणी जोती कोनी काई ?

तेली—घाणी तो जोत दी सा । घाणी तो मायनै बराबर चालै है ।

वकील—यनै किया ठा पडै कै मायनै घाणी बराबर चालै है ?

तेली—क्यू सा ग्हू बोळो तो हू कोनी । वा देखो घाणी मे गुत्पोडं बळद रै गळे री टोकरी बराबर बाजै है । जिण मू सुभट ठा पडै नै बळद फिरै है अर घाणी चालू है ।

वकील—ओ कोई जरूरी थोडो इत्र है कं बल्लद चाले जद
इज टोकरी बाजे । वो एक ठाये ऊभो ऊभो माथो हिलाय ने ई
टोकरी बजाय सके है ।

तेली—बात तो आपरी साची व्हे सचै है, पण म्हारो
बल्लद सफा ठोट है । वो एल एल० बी० करथोडो कोनी । इण
वारतें उणरें दिभाग मे ओ फितूर नी आय सके ।

मिनख आडो फिरगयो

दो मिनकिया दिनूगे आपसरी मे मिळी तो वतळ
करण लागी—

—वाई ए बाई आज यू अणमणी किया ? मारग मे कोई
कुत्तो मिळगयो बाई ?

दूजोडी मिनकी बोली—ना ए बंन, कुत्तो तो कोनी मिळगो,
पण दिनूगे इज एक मिनख आडो फिरगयो ।

अदाता रो हब्बीडो

जोधपुर महाराजा मानसिंह जी रो चाकरी मे रासोजी नाम रा एक चारण रैवता । बडा मसखरा अर बडा हाजर जवाब । इण वास्तै महाराजा जानै हरदम पोतारे कनै राखना । दो-यू रा मन मिलघोडा होवण सू वारै मूडा रो लोही मूघोडो हो । रासोजी महाराजा री जचै ज्यू ई मसखरी कर लेवता पण महाराजा अगाई आगी नी लेवता । वै उणनै फगत मनोरजन मानता ।

एक दिन महाराजा अर रासोजी दो-यू जणा जोधपुर रै किनै माथे बैठा हा । वै जिण ठोड बैठा हा, उण रै नीचै किले री भीत सफा ऊभी सपाट ही । इण वास्तै ऊपर सू भरम खाड निजर आवती ही ।

महाराजा मानसिंहजी नै बैठा बैठा नै काई जची सो बोल्या—रासोजी जे थे अठै सू कूद जाओ तो हब्बीडो तो बडो जोर को बाजै ।

रासोजी गुद्दी मे खोज खिणता खिणता तुरत जवाब दियो—अदाता, म्हा सरीखै गरीब आदमी रो काई हब्बीडो बाजै ? म्हारो हब्बीडो का तो म्हारै धरै, चारणवाडै, बाजै अर का म्हारै सासरै । पण अदाता जे ठोकीजता व्हो तो नवकूटी मारवाड मे हब्बीडो बाजै हब्बद करतोडो ।

दाल में चूं बाकी

एकर रामीजी कोई काम सू मारवाड रै एक् मोट ठिकाणै मे गया । ओ ठिकाणो पोतारी कजूसी रै कारण प्रसिद्ध भिह्योडो हो । रासोजी दरबार रा मानीता चारण हा सो वानै पक्की उम्मेद ही कँ वारी आगता सागता ठीक इज बहैला । पण ठेट गया बात ऊधी पडी । भोजन रो बखत भिह्यो, रासोजी जीमण नै बैठा । थाल आयो पण चालू रसोई सू । दो च्चारेक लूता अर काचा पाका रोट, एक मोटै कटोरै मे पाणी बहै जिसी दाल अर धोडो सीक लूण । देखनै रासोजी गतागम मे पजभ्या । इसो भूत भोजन तो कदै ई उमर मे ई नी कियो अर उठीनै पेट म कूकरिया बोलै ।

ठाकर कनै इज बैठा हा । रासोजी नै एक तरकीब सूझी । व भट उठचा सापो उतारघो, कुरतो उतारघो अर घोती रा खोळा ऊचा खोवण लागा ।

ठाकर नै बात की समझ मे नी आई । वँ आख्या फाड'र रासोजी कानी देखता बोल्या—कविराजा यू काई करावो हो ? रासोजी पडुत्तर दियो—ठाकरा म्हु आपरी इण दाल मे चू बाकी लगावू ला अर ठेट तल्लियँ ताई जायनै देखू ला कँ मायनै कोई दाणो है कँ नी । इण वास्ते इज म्हुने कपडा उतारणा पडचा है ।

ठाकर पोतारी गळती समझ्या अर रासोजी खातर भट दूजो थाल मगवाय लियो ।

महाराजा री हसी

एकर महाराजा मानमिहजी मित्र मडली मे बैठा रग-
रलिया करै हा कै बात बात मे घा बात भिनगी कै जे कोई
वाने महल रा बीस पगोथिया चढे जितरें हसाय दे तो वे उनने
दस हजार री रेख चाकरी रो एक गाम बखसीस म देवण न
त्यार है ।

मान जिता महाराजा न हमावणो भर बोई बीस पगो-
थिया चढे जितरी जेज मे । किण री हिम्मत पडती ? सगलाई
एक दूर्ज रें भू डे कानी देखण लागे । छेवट रासोजी बीडो उठायो ।

रासोजी सू ईसको रावण वाला मन मे खुसी मनाई कै
आज चारण देवता न हार खावणी पड़ेला ।

सभा जुडी भर महाराजा पगोथिया चढण लागे । उन्हे
हसी मजाक री झडी सगामदी । मोकली कोसिम के उन्हे-
सीधी बीसा बाता बणाई पण महाराजा तो, मनाई कै-
ई होनी । रासोजी हैरान बहिया अर पगोथिया ई उन्हे उन्हा
बाकी रहघा ।

छेवट रासोजी भू डे डाले रोव - - -
टेनी - अरे महारा करम पूटिया रे । - - -
गाम खातर भू डो भीच्या जाये रे । - - -

घा राग सुणने महाराजा - - -
रोय न ई गाम बचाव लियो ।

ओपती वखसीस

मारवाड रो एक मोटो ठिकाणो पोतारी कजूमी रै कारण सगळी ठीड चावो ब्हियोडो हो । एक दिन महाराजा मानसिंह जी रामोजी नै कह्यो कै ये उण ठिकाणें भू कोई बखसीस लेय नै प्राय जावो तो जाणू कै ये असली चारण हो ।

रासोजी बोल्या—अदाता बडो बाल तो भगवान नै द्याजै, पण प्राय आ यात फरमाय दी तो अर्बे आपनै उण ठिकाणें सू वखसीस लाय नै बतावू ला ।

रासोजी उण ठिकाणें मे पूगा । दरबार रा चारण हा, इण वास्तै उठै रहघा जितरै दिन तो आगता-सागता चोखी'ज दूई पण रवानै व्हैनी वखत सीख मे जिको घोडो मिळ्यो वा दत्त जिमो हो । सफा भू डो टेटर, कातर निकळघोडी, मोरा माथै टाकिया पडघोडी, अडकोस वध्योडा अरसास आख्या मे आयाडी । जाणै आज मरै कै काल मरै ।

रामोजी की बोल्या नै की चाल्या धुगचाप लेय नै मारगें पट्या । मन मे विचार करण लागा कै आ जवरी सीख मिळी । पण खैर मौका आया देखी जावैला ।

घोडाक महोना बीत्या जोधपुर रै किल्ले मे सभा जुडी । मोटें मोटें ठिकाणा रा सगळ्याई मिरायत भेळा ब्हिया । रासोजी नै वखसीस देवण वाळा ठाकर ई उठै मौनूद हा । रासोजी मौको दम्यो । उगा उण घोडें रै गळें मे घट्टी रा एक मोटो सीक पुडियो

बाध्यो अर उणनै ठिरड्या ठिरड्या ठेट किले मे लेग्या जठै सभा जुडघोडी ही । रासोजी रो ओ नाटक देख'र सगळ्हाई चिनगम रा मोर वणग्या ।

महाराजा हसता थका पूछघो—रासोजी ओ वाई खिलको हे ?

रासोजी बोल्या—अदाता नै ओ खिनको इज निजर आयो । आ तो म्हनै अमूक ठिकाने री तरफ सू मिळघोडी ओपती बखसीस है ।

—पण इण गरीब रें गळे मे ओ भाठो क्यू लटकाय राख्यो है ? मानमिहजी पूछघो ।

—भाठो तो इण वास्तै लटकायो है हुकम, कै घोडे रें लारले पगा बिचाले भार घणो है । इण माथे सवारी करा जद ओ आगे सू ऊंचो होय जावै । इण कारण भार बरोबर करण वास्तै ओ प्रवध करणो पडघो है । रासोजी बोल्या ।

बात सुण'र सगळ्हाई हस हस नै लोट पोट व्हेग्या । बखसीस देवणिया ठाकर तो जमी मे पैठग्या । उणा रासोजी नै हाथ जोड'र अरज कराई कै मेहद्वानी करनै वै पोतारो ओ नाटक बद करै । इणरें बढले आपनै चोखे सू चोखा टाळमा च्यार घोडा मिळ जावैला ।

रासोजी उण टारडै नै ठिरडता ठिरडता किले सू पाछा रवाने व्हेग्या ।

कामदार री दुरगत

एकर कोई मोटे ठिकाने में कामदार रें बैठे रा व्याव हो मो दरबार नें ई उठे तेहिया । दरबार रें सागै रासीजी पण उण व्याव मे गया । व्याव बीत्या पछै कामदारा री तरफ सू सगळा नें सीख बाडिया हुई । ठावा ठावा नें टोपिया धर बाकी नें लगोटिया । रासीजी नें सीख मे एक मामूली सोक साफो बधायो । महाराजा मानमिहजी रासीजी कानी देख'र मुलकण लागा । रासीजी नें धणी रीस आई ।

सभा मे चामडपोम होके फिरतो हो । उण माथै चिल मियो ताजो चाडघोडो हो । ताजी मीगणिया अगनी रें दाणा सी धुकै ही । रासीजी रें वनै इज बीद रा बाप कामदार मा'ब मोटी पाघ बाध्या विराज्या हा । रासीजी नें कुचमाद सूझी सो चिल-मियै मे सू एक ताजी मीगणी लेयर आख टाळो करने कामदारा री पाघ मे राखदी ।

थोड़ीक जेज मे धूवो निकळण लागो । किणै ई देहपो तो हाको कियो—कामदारा री पाघढी बळै रें पाघढी बळै । रासीजी जूत लिया वनै त्यार इज बैठा हा तो बुभावण रें मिस जरवा ठरकावण लागा तो मार-मार नें कामदार री टाट पोली कर नाखी ।

बाली लूटीजगी

पुराण जमाने मे मारवाड रें राज मे एक मुसद्दी हाकम हा । मजे सू पैसो भेळो करणो अर खाणो पीणो नें मोज करणी, ओ उणा रो घघो हो । प्रजा रें सुख-दुख रो वानें अमाई खयाल नी हो ।

वा रें हलकें में बालो नाम रो एक गाम हो । एकर समै-जोग इसो बण्यो कै घाडविया बाली नें लूटली ।

हाकम सा'ब कने जाय नें प्रजा कूकण लागी कै—अदाता बाली लूटीजगी । हाकम सा'ब एकदम ताता होय नें बोल्या—लूटी जगी तो राड रोही मे एकली क्यू जावे ही ?

जनता अरज कीधी—हुकम, बाली कोई लुगाई रो नाम कोनी, ओ तो एक गाम रो नाम है, जिणनं घाडविया लूट लियो है ।

हाकम सा'ब पाछा गरज्या—गाम है तो पछै रोही मे क्यू बसायो ? वहेला तो लूटीजैला इज ।

इसै हाकम नें प्रजा काई पडुत्तर देवती । लोगडा आया क्यू ई पाछा लूआ गया ।

धवला बाल • काला बाल

एक दिन मारवाड नरेश महाराजा मानसिंहजी गमोजी ने पूछ्यो—रासोजी थारें माथें रा बाल तो धवला भर डाढी मू छ रा काळा क्यू ?

रासोजी जबाब दियो—अदाता आ तो सुभाविक बात है। इण मे अपरोखी बात काई है ? माथें रा केस डाढी मू छ र केसा सू बीस बरस मोटा है। इण वास्तै ऐ पैली धवला पडग्या तो इण में अचू भे री काई बात है।

महाराजा बोल्या—आ बात तो ठीक है, पण ये देखो मामें एक सरदार बिराज्योडा है। बारमाथें रा केस तो सावळा भवर है पण डाढी भर मू छ धवली बहेरी है इणरो काई कारण है ? वारें माथें र केसा सू डाढी मू छ रा बाल बीस बरस नैना फोनी काई ? भर जे नैना है तो पछ पैली धवला किया डहैया ?

मभा म बँठाड लोग देख्यो के जबके चारण दवता पजाया। अब काई पडुत्तर देवैला।

पण रासोजी तुरत जबाब दियो—इणरो कारण आ है घणिया क डाढी मू छ रा बाल ता रोटो खावा उत्तरी वार ई घुपे। कोई तीन वार रोटो जीमं तो तीन वार घुपे भर चार वार जीमं तो चार वार घुपे। माथें रा केस तो इतरा घुप कोनी। इण वास्तै थारें डाढी मू छ रा बाल घुप घुप ने धवला डहैया है।

लाधूवासे जावो

मारवाड रा एक चारण कवि फिरता-फिरता मेवाड
पूगा । वै मुजरो अरज करण नै राणा रै दरबार मे हाजर ब्हिया
भर एक कविता सुणाई ।

राणैजी राजी होय नै कह्यो—कवि राजा मागो ।

कवि मन मे विचार कारण लागो कै म्हु काई मागू ।
जितरै तो उणरी निजर राणाजी रै काना मे पैरबोडै मोत्या
माथै पडी । सोच्यो राणाजी रै काना रा मोती कोई साधारण
तो होवण सू रह्या, जरूर कीमती ब्हेला । इण वास्ते ए मोती
इज ब्यू नी मागलू ।

कविराज झट बोल्या—

मोटै घर रा छोरु बाजा, मोटो ही दत पावा
काना माइला म्हानै दो तो म्हे ई कान हिलावा

राणाजी नै बात की समझ मे नी भाई । वै जाण ई नी
सक्या कै कविराजा काई चावै है ? उणा दरबारिया नै पूछ्यो
कै कविराजा री काई इच्छा है ?

दरबार मे मेवाड राजघराण रो चारण ई मौजूद हो ।

वो भट बोल्थो—बहो हुनम चारठजी ठोक भरज करे है—

मोटें घर का छोरा जाई, मोटा हो दत पावे

कान हिलावण हंस हूवे तो, लाघूवासै जावे ।

लाघू वासो कनफटै जोगिया रा मठाधीम ठिकाणो हो ।

इण वास्तै मवाड रै चारण बहघो के जे चारठजी नै कान हिलावण

रो हंस हूवे तो याने लाघूवासै भेज दिया जावे । उठै काना मे मोटा

मोटी मुद्रावा पर नै जीवे जिनरै ई कान हिलावबो करेला ।

वकील वणू'ला

बाप र बेटो एकाएक हो सो मणू तो लाड राख नै बोध
रहो कर दियो । बात बात मे बाप रो मू डो तोडै । पण इण मे
कसूर बिणरो ? हाथा कीघा कामडा सो किणनै दीजै दोस ?

एक दिन बेटो बाप रै मू डामै कूड भडपण लागो ता
बाप उणनै डाटतो यका बोल्थो—नाजोगा, इतरा कूड तो मत
बोल्या कर । बेटो भट करतो बोल्थो—ये इज तो कीवो के धने
मोटो बिह्या वकील बणावाला ।

चादा बाई चालै नी

मेवाड रा नामी कवि आदीतगिरीजी तीरथ जात्रा करण नै जावा लाग्या । उण वखत मेवाड री गादी माथै सज्जन सिधजी हा । उणा आदीतगिरीजी नै मारग खरच खातर मेवाड रै सिक्कै मे एक हजारो चदोडी रुपिया निजर किया ।

कोई जमाने मे मेवाड रै राजघराने मे चादा बाई नाम रा कोई बाईजी ब्हिया हा । बारै नाम माथै ओ सिक्को चाल्योडो हो । इण सिक्कै रो चलण फगत मेवाड रियासत मे इज हो । कळदार रुपिया मे पलटती वखत इण माथै बट्टो लागतो अर लेवण वाळै रै रुपिये रा फगत बारै आना इज पल्ले पडता ।

इण वास्तै आदीतगिरीजी एक दूहो बणाय नै राणाजी नै अरज करी—

चादा बाई चालै नही, दूर सगा कै देस

मन लाग्यो मेवाड मे, हरया फिर हमेस

चादा बाई दूर सगा रै देस मे बारै कठई चालै कोनी ।

कारण कै इणा रो मन तो फगत मेवाड मे लाग्योडा है, इण वास्तै ऐ तो अठे इज रेवैला ।

राणाजी बात नै समझ्या । वाने आदीतगिरीजी रै ओपतै कथण माथै घणी हमी आई । उणा उतरा ही सरूपसाही रुपिया देवण रो हुकम दियो । मेवाड रियासत रो सरूपसाही रुपियो उण वखत मेवाड रै बारै सतरे आना मे चालतो हो ।

मायड भासा

कोई जमाने में बंगाल में नदिया नाम की एक छोटी सीक रियासत ही । उठै र हिंदू राजा की नाम महाराज त्रिगुणचंद्र हो । आ रियासत मुर्शिदाबाद र नवाब रें पट्टे में आयोटी ही ।

नदिया रें दरबार में एकर एक इमो पढत आयो वं वा आठ दस भासावा फराटें सागें बोलणो जाणै हो । राजा भर सग छाई दरबारी हराय बहैया पण आ बात नी जाण सक्या कै पढन की मायड भासा किसी है ।

दरबार में गोपाल भाड नाम की एक भक्तारी रैवती । वो बोल्यो वं भदाता की हुकम हुक् नी पढत की मायड भासा की पती तो मू लगाय दू ।

राजा की तरफ सू उणनै मजूरी मिलयो ।

एक दिन वा पढत राजमहल रें पाउडिया सू नीच उतरती हो कै गोपाल भाड टेढ़ कर सू उणनै धक्को दे दियो । पढत नीचो गुडबण लाग्यो भर गुडबतो गुडबतो सुद मायड भापा में भाड नै गाला काढण लागी ।

भाड राजा नै कह्यो—सुणनो भदाता पढत की मायड भासा । कोई कितरोई विद्वान हुवो पण मायें मुसीबत आयनै पढसी जद तो मायड भासा इज बोनसी ।

सूमटें नै आप कितगाई पढाय दो, बोलणो मिलाय दा, पण जिण बखत उणनै कोई भिनकी आय नै पकडसी, उण बखत वो सगळी बोलिया नूननै फगत टें ट करमी ।

मिल्योड़ी घडी

पान री दुकान माथे ऊभे एक आदमी दूजोडे ने पूछ्यो —
काई भाई सा'ब आपरी घडी मे टेम काई ब्हियो सा ?

घडी वालो बोल्यो—ठीक आठ बज्या है सा । टेम पूछण
वाले पाछो पूछ्यो—क्यूँ सा आपरी घडी रेडियै सू मिलघोडी है
कै रेलवाई सू मिलघोडी है ?

घडी वाले हसता थका पडुत्तर दियो—घडी नी तो
रेडियो सू मिलघोडी है अर नी रेलवाई सू । घडी म्हने तो म्हारे
सासरै सू मिलघोडी है सा ।

फोटू मे खुसबू

एक अनाडी आदमी फोटू खिचावण ने बैठो । फोटू-
ग्राफर पूछ्यो—कहो तयार हो ? खेंचलू फोटू ?

अनाडी बोल्यो—थोडो ठैर जाईजे भाया ।

फोटूग्राफर पूछ्यो—क्यूँ काई बात है ?

अनाडी कैवण लाग्यो—थोडो मनै कपडा मे इत्तर
लगावण दीजे भाया । नी तो पछै फोटू मे खुसबू किया आवैला ?
अर बिना खुसबू वालो फोटू किण काम रो ?

नवाबी महाभारत

मुरसिदाबाद रो नवाब अघगैलो अर सनकी हो । उणें पातारे मातहत नदिया रियासन रे राजा क्रिसणचद्र नै समाचार भेज्यो कें हिंदुवा रो ग्रंथ महाभारत मनै घणो बोखो लागो । इण वास्तै इसो रो इसो एक नवाबी महाभारत म्हारै नाम सू लिखाय नै तयार करावो । मन उणरी तुरत जरुरत है ।

नदिया रो राजा विचार मे पड्यो कें इण अघगैलै नै किया समझावणो । अर समझाया सू ई बात मफा ऊधी पडैला । राजा गतागम मे पजग्या ।

गोपाल भाड नै इण बात रो ठा पढी तो वो राजा कने पूगो अर बोल्ह्यो कें आप चिंता मन करावो । म्हाँ नवाब रो महाभारत लिख दू ला ।

इणरे पछ तीन च्यार वरस ताई हजारो खपिया नवाब रे अठै सू महाभारत रे नाम माथे धावता रह्यो ।

छेवट एक दिन भाड दो तीन छक्का म कागदिया भर मे नवाब रे भागै हाजर बिह्यो अर अरज करी—हजूर नवाबी महाभारत त्मार है । फगन एक बात बाकी रैयगी है, वा आपनै पूछ नै लिखणी है, सो हजूर फरमाय दिगवो तो काम संपूरण भै जावै ।

नवाब बोल्ह्यो—बोल काई बात है ?

भाड कह्यो—हजूर हिंदुवा रे महाभारत मे द्रोपदी र पाच पति है । उण हिसाब सू हजूर रो बेगम रे ई पाच खामद

वैणा चाहिजे । उण मे एक तो आप हो । दूजा च्यार जणा कुण-
कुण है, सो आप फरमाय दिरावो तो म्हुं इण मे लिखदू । नाम
दरज किया पछै नवाबी महाभारत पूरो है ।

अघगेलियो नवाब रीसा बळतो बोल्यो—लाहोल विला
कुच्चत ! हटाओ ऐसे महाभारत को हमारे सामने से ! हमको
जरूरत नहीं है ।

भाड बोल्यो—जो हुकम अदाता !

अर छकडा आया ज्यू पाछा रवान व्हेग्या ।

घडी रो ड्राईवर

एकर एक आदमी घडी मोल लीवी । घडी कोई जूनो
खोखो ही सो थोडा क' दिन चालर बंद व्हेगी । वो उणनै लेयर
एक घडीसाज कने गयो ।

घडीसाज उणरै मू डामै ईज घडी नै खोली तो मायने
सू एक मरघोडो माछर बारै पड्यो ।

उण आदमी शट मरघोडै माछर नै हाथ मे लियो अर
सोच-विचार नै घाटकी हिलावतो बोल्यो—ओ हो ! अवे ठा
पडी । म्हुं कैवू, रे घडी चालै ब्यू नी, पण चालै कठै मू ? इणरो
तो ड्राईवर इज मरग्यो, पछै किया चालै ?

डेमफूल

एकर साव रै बगलें माथें एक गामठी घणपठ आदमी नोकर रह्यो । काम काज बरती बखत वो पूरी सावचेती राखतो पण हेवा नी होवण सून कोई न कोई छोटी मोटी गळनी बहे ईज जाती । एकर उणरें हाथ सून कप तासक फूटग्या । साव रोपारो एक दम ऊचो चढग्यो, वै रीसा बळता बोल्या—यू डेमफूल !

नोकर एकदम घबरीजग्यो । ना डरतो डरता हाथ जोडतो बोल्हो—फूल तो, हुकम, आप हो, म्हु तो आपरें मू डागें घास फूस हू । हमारी गरीब री इसी काई हैसियत तो आपरें बिराज्या यका म्हारी फूल वणण री बारी भावै ?

साव उणरें मू डै कानी देखता रेंग्या ।

भाठै जितरो वोझ

एक आदमी नामी मसखरा हो । साथी उणरी मसखरिया
सू कई बार तग ठहै जाता । एकर उणै पोतारै एक साथी री मस-
खरी करण खातर उणरै नाम सू बेरग पारसल भेज्यो । साथी
उणनै पैसा भर नै छुडाय लियो । धरा जाय नै पारसल खाल्यो तो
मायनै सू कागद रा एक नैनोसीक पुरजियो निकल्यो । उण
माथै लिख्योडो हो—म्हारी तबियत ठीक है, थू चिंता मत
करजै ।

साथी दख्यो आ जबरी चोट करी हरामखोर । पण खैर
मौको आवण दो । थोडा'क दिना पछै उण पारसल भेजणियै मस-
खरै साथी रै नाम व्ही० पी० आई । व्ही० पी० उण छुडायली ।
पण धरा जाय नै खोली तो मामनै एक भाठो भर कागद रो पुर-
जियो निकल्यो ।

पुरजियै माथै लिख्योडो हो—धारी तबियत रा हाल चाल
पढ़नै म्हारै मन माथै सू इण भाठै जितरो बोझो उतरग्यो । मू
ई भठै राजी खुसी हू । धारी कुसळता रा समाचार लिखतो
रहोजै ।

साढू वाली कौगत

एकर दो साढू वारै सासरै मे भेळा ब्हिया । दोनुवा में एक मारवाड रो रैवासी हो अर दूजोडो मेवाड रो ।

सझ्या रा दोयू जणा भेळा जीमणनै बैठा । मारवाडी घाली कानी निजर नाखी तो चूरमो थोडो निजर आयो । उण मन मे विचार कियो इतरै चूरमै सू तो म्हारो एकलै रो ई पेट कोती भरीजै ।

उण मेवाडी साढू नै वतळावता कह्यो—आपरो मेवाड तो, सुप्यो ह कै, घणो सजळ इलाको है । उठै तो कई चीजा पाकती व्हेला । मेवाडी राणा उपस नै ढोल ब्हेग्या । चवडा पड नै कंवण लागा—हा सा, मेवाड तो मेवाड ही है । उठै मोकळी चीजा पाकै ।

—वाई वाई चीजा पाकै सा ? मारवाडी पूछ्यो ।

—म्हा कै उठै ? म्हा के उठ आवा पाकै आबलिया पाकै ,धो आगळिया माथै गिणावण लाग्यो—नीबू पाकै, सीता-फळ पाकै, जामफळ पाकै, सेलडो पाकै, मक्की पाकै....।

मेवाडी गिणावतो रह्यो अर मारवाडी गबा गब चूरमो

ठरकावतो रहघो । सगळी चीजा गिणाया पछें मेवाडी पूछघो—
आपकें अठै काई काई पाकें जी महाराज ?

थाळी मे चूरमै रा दो च्यारेक कवा बच्या हा, वानै निवे
डतो थको मारवाडी बोल्यो—म्हारै अठै ? म्हारै अठै काई पाकें
सा । म्हारै अठै तो केर, बोर नै सागरिया । मेवाडी मन मे
अणू तो राजी ग्हियो पण नीचै देख्यो तो थाळी साफ ही ।

पक्की राग

एक मेम साब नै पक्की राग रो सीक लागो । अब वा
हर वखत अलाप लगावण लागी । एक दिन सझ्या री वखत वा
अलाप लगावै ही वै साब घरा आया । नौकर बारलै कानी
बगीचै मे काम करतो हो । साब आवता ई नौकर नै पूछघो—काई
रै रामा ओ बगलै मे रोवै कुण है ? नौकर हसतो थको बोल्यो—
रोवै कोनी है सा, मेम साब पक्की राग रो अम्यास करै है ।

साब बोल्या—घूड इसी पक्की राग रै लारै ।

तागै रो भाडो

एकर एक गामठी आदमी कोई काम सू सहर मे गयो। वो आपरो काम काज निवैह नै पोतारो वीटो खराक मे सिपा पाछो घरा जावण खातर टेसण कानी खानै बिहयो तो मारग मे एक तागो मिळघो। वो ई उणरै भागै-भागै टेसण कानी जावै हो।

गामठी तागै वालै नै पूछघो—काई भाया टेसण ताई रो काई भाडो लेवै ? तागै वालो बोल्घो—एक रुपियो।

—अर हण वीटै रो काई भाडो लेवैला ?

—वीटै रो की नी लेवू, ओ मुफत मे ले चालू ला।

—तो भाईडा म्हारो वीटो तो टेसण ताई ले चाल। म्हु तो पैदल ई भाय जावू ला।

लुगाईं व्हेला थारी

एकर एक आदमी रेलगाडी मे सफर करे हो । उणरें सागे उणरो बैन हो । मातो मतवाळी करारी ब्हियोडी, ह्यणी धै जित्ती । पूरी डाई मण री लाम । वा माथो मोट घेर नै भँस री गळाई पसरघोडी बंठी हो ।

दिव्य मे लासी भीड हो । भागलें टेसण सू की नवा मुसा-फर मोरु बढ्या । एक नवजवान मुसाफर बढवडावण लागो—कोई नै तो पगा माथे ऊभो रैवण नै ई जागा कोनी घर कोई एक एक मुसाफर तीन तीन जणा री जगा रोबने बंठ जायें । टिंगट सब जणा लिया है । भँस री गळाई पसर नै बिराजणो धै तो पोतारें घर मे बैठे, भा तो रेलगाडी है, कम सू कम घठें तो की विवेक राखणो चाहिजें ।

पण भाई बैन दो-यू जणा कान गितारो कर लियो ।

नवजवान नै रीस भाई । वो उण आदमी नै कैवण लाग्यो—थारी लुगाईं नै समझाय दे यार, थोडी ढग सू बैठे । म्हे कणाकला पगा माथे ऊभा हा । थारी माख्या फूटघोडी है काई ?

इतरो सुणता ई उण आदमी नै तबोळ चढी । वो रीस मे

भायो हुयीहो उतावळो होयने बोल्थो—साळा, नालायब ! विणन
 लुगाई बत्ताव ! लुगाई म्हैला घारी । म्हारें तो मगी मा जाई वन
 लागे ।

—तो पछे बेनीई सा न भाराम मू बिठाय दो—डिब्बे रं एक
 पूर्णें मू भाराज भारें घर सगळो दिवो हो हो —परतो हसन
 लाग्यो ।

५

ठोट माटसाब

एव नैनी टाबर पेंलो पेंल स्कूल मे पठण वास्तें गयो ।
 सक्ष्या रा घरो भायो तो मा उणने लाड करता पूछ्यो—काई
 बेटा स्कूल किमीक लागी ? चोखी है व नी ।

टाबर बोल्थो—मा स्कूल तो घणी चोखी है, छोकरा ई
 ठोक है । पण म्हारें माटसाब तो सफा ठोट है । वाने काई नी
 भावें । मा पूछ्यो—घने काई ठा कें व सफा ठोट है ? बेटो
 बोल्थो—ठोट नी तो पछे काई है ? वें मनै पूछण लाग्या कें एक
 ने एक कितरा ज्हे ? ओ ई वान ठा कोनी कें एक ने एक दो हुवें ।

◆

वकील रै घर मे चोरी

एकर एग चोर कोई वकील साब रै घर मे चोरी करण नै घुस्यो । भलोभल आधीक रात, च्यान् मेर सरणाटो । घर मे सगळाई गैरी नीद मे सूता हा कै की खुडको सुणीज्यो । वकील साब री स्वाननिद्रा ही सो वै जाग्य्या । उणा भट रोसणी कीवी अर चोर घबरीज्यो ।

वकील साब चोर नै धावस देवता कह्यो—देख तू घब-रीज मत । अठीनै म्हारै कनै आय नै बैठजा । दूजो कोई मारग नी देखर चोर वकील साब रै कनै आय नै बैठ्यो ।

वकील साब उणनै समझावता थका बोल्या—मोटघार आदमी है, मँगत मजूरी करनै पेट भराई कर सकै है, ओ चोरी रो सगलो घघो ब्यू कर है ? म्हारो कैवणो मानै तो ओ नपावट घघो छोड दे । थारी जिदगी सुघर जावैला अर म्हू थनै पुलिस मे ई नी देवू ला ।

चोर वकील साब रा पग पकडतो बोल्यो—अबे जीवतो ई ओ घघो नी करू ।

चोर उठनै जावण लागो तो वकील साब उणनै बिठावता

कह्यो—जावे कठे है ? म्है थन सलाह दीवी जिणरो मेणतानो बीस रुपिया होवै सो निकाळ बीस रुपिया, पछे भलाई जाय सकै है तू ।

चोर झट बीस रुपिया निकाळर वकाल साव रै निजर किया अर उण दिन पछे कोई वकील रै घरै चोरी करण रो हाथ पाणी लेलियो ।

माकूल जवाव

एक भलै आदमी रै पाडोस मे एक लडोकडी लुगाई रैवती । आदत स लोचर होवण रै कारण वा नित रोज लडाई करणनै तयार रवती । भलो आदमी पण उण स आती आयोडो हो । एक दिन दिनूम इज वा उण पाडोसी स आय भिडी अर मू डे मे आवे ज्यू बोलण लागी—तू नीच है, तू नालायक है, तू रागस है, म्हारे तो इसो घर धणी व्हेतो तो म्है उणरै चाय रै प्पाले मे जहर नाख देवती ।

पाडोसी ठीमरपणै स बोल्यो—अर म्हारे वा जिसी लुगाई व्हेतो तो म्हू वा चाय गट गट करतो पी लेवतो ।

दो गप्पी

दो गप्पी बैठ्या गप्पा मारै हा । दोन्यू एक एक सू आगला । एक जणो बोल्यो—म्हारा पिताजी बडा टणकैल आदमी हा । पूरे चौखल्ले मे वारी धाक जम्योडी ही । वाने घोडा रो अणू तो सोक हो । कठई कोई चोखो घोडो देखता के उणने मोन लेय लेवता । इण भात वारी घुडसाल मे एक सू एक टालमा घोडा भेळा व्हेग्या । अब इतरे घोडा रे वास्तं घुडसाल पण सागोपाग चाहिजे । इण वास्तं उणा एक जबरदस्त घुडसाल तयार कराई । इसी जबरदस्त के उणरे बरोबरी रो घुडसाल पूरे समार मे कठई कानी ही । वा इतरो मोटी ही के कोई आदमी जे वारे बरसा ताई उण मे फिरतो रेव तो ई उणरो छेवाडो नी आवै ।

दूजोडो गप्पी बोल्यो—पिताजी तो म्हारा ई घणा जबरा हा । वारे कने एक टणको बासडो हो । जे कदैई बरसात नी व्हेती तो वै उण वामडे नै लेय नै जोर सू आभं मे हिलावता अर इण सू बरसात मरु व्हे जाती । उस फगत बासडो हिलायो नी अर अरडाट करतो मेह बरसणो सह ब्हियो नी ।

पैलडो गप्पी बोल्यो—बात नो थै जोरदार वही पण धारा पिताजी इतरो मोटो वामडो राखता कठे ।

दूजोडो गप्पी पडुत्तर दियो—थारे पिताजी वाळी घुडसाल मे ।

नेताजी री पैठ

चुनाव रा दिन नैडा आया। इणसू नेताजी रें मन म प्रजा वास्तें प्रम जागो। वैं पोतारें चेला चाटिया री मडली लेव नै वारें गामडें मे निकलधा। वैं घर घर जावता अर लोग नैं घण हेत सू मिलना, वारो सुख दुख पूछता अर बाट री भीख मागता।

गाम मे फिरता फिरता वैं एक भूपडें आग पूगा। उठ बारल कानी एक छोरी गाय नैं दूवती ही अर उणरी मा मायन बैठी ही। नेताजी जाय नै छोरी सू उणरें वान रें वास्त पूछ नाछ करण लागा कैं वो कठें गयोडो है।

गणमणाट सुणनैं उणरी मा मायनैं बैठी पूछयो—छोरी किणसू घाता करे ए? भट गाय नैं दूव नैं मायनैं मर।

आवाज सुण नैं नेताजी रा चेला-चाटी बोल्या—माजी नेताजी धार घरा पधारधा है अर धारें सुख दुख री बात पूछणी चावै है।

मायनैं सू आवाज आई—सुणै ए छोरी! चरवी नज वणो अर पाटियो, सगळी चीजा सभाळ नैं मायनैं लेवती आईजें। इसी नी व्हे कैं कोई चीज बारें छुट जावै अर हाय सू गुमाय नैं हेटा बैठा।

थारी थू जाणै बाई

एकर एक लुगाई नै रेनगाडी मे कोई दूज गाम जावणो हो । सागै उणरो बेटो हो । घर री खाळ डीगी होवण सू उणरै बेटै नैनी उमर मे ई डील खासो कर लियो हो । टेसण माथै पूगा उणरी मा उमर रै हिसाब सू उणरो आधो टिगट लियो भर मा-बेटो गाडी मे बैठग्या ।

एक दो टेसण निकलघा व्हेला कँ टिकट चेक करतो करतो टी० टी० ई० वारै डिब्बे मे आयो । लुगाई कनै डोढ टिगट देख नै वो बोल्यो—बाई पैसा निकाळो । लुगाई बोली—पैसा फेर किण बातग बाबूजी ? टिगट दोयू मा बेटा रा म्हारै कनै तयार है, पछै आप पैसा किण चीज रा मागो हो ।

टी० टी० ई० बोल्यो—थारो छोरु बारै बरस सू ऊपर रो है, थे उणरो आधो टिगट लियो है, हिसाब सू टिगट पूरो लेवणो चाहिजै ।

लुगाई रीसा बळती बोली—बाबूजी थे ई किसी विलळी बाता करो । वारै बरस तो म्हनै ब्याव किया नै ई कोनी बिह्या पछै छोरु बारै बरस रो कठै सू बहेग्यो ?

टी० टी० ई० ठीमरपणै सू कैवण लाग्यो—वा तू थारी जाणै बाई, ओ थारो प्राइवेट मामलो है । म्हू इण बाबत काई कैय सकू ? म्है तो टाबर नै मोटो देख्यो सो कैय दियो । टिगट सो इणरो आखो लेवणो इज पडैला ।

अमली वाली खाज

एक अमली दिनूग उठघो बर नसँ री भेर म बँठो रँठो माचें रो पागो कुचरण लाग्यो । उणरी लुगाई नँ आ रासो देख नँ घणो अचू भा ब्हियो । उण अमली नँ पूछघो—बान काई है ? माच रो पागो बियो कुचरण लाग्यो हो दिनूग उठना पाण ?

अमली आख्या मीच्या घीरें-घीरें बाल्यो—तू धारो काम कर, म्हारें तो पग मे राज आवें है सो खिणू हू । तू प्रभात र पाँच मे बयू बढबडाट कर है ?

लुगाई बोली—बरम फूटग्या । खाज खिणो जिको माच रो पागो है, धारो पग कोनी है । अयँ जावती अमली री भेर हूटी । बाल्यो—म्हें तो आप्यो क म्हारो पग इज है ।

मते ई फंस जावैला

एक आदमी कोई ऊँच ओहदे माथे नौकर हो। बड़ो मिलनसार अर सुभाव रो मसखरो। वो एकर पोतारै सगा रँ उठै मिलणनै गयो।

सगँजी रँ एक पढघो लिख्यो लडको हो जिको नौकरी नी मिलण सू घरँ बेकार बैठो हा। मजँ सू दुक्कड तोडतो अर गाम मे मटरगस्ती करतो। थोडाक दिना मे उणरँ बाप कनै ओळभा आवण लागा। बाप दुखी व्हाँयो। उणनै बैठै री बेकारी री जितरी चिंता नी ही, उतरी उणरँ कागण आवतै ओळभा री फिक्कर हो।

सझ्या री वखत व्याळू सू निवड नै दो-यू सगा नैरात सू गप्पा मारण बैठ्या तो मीको देखनै लडकै रँ बाप सगा नै अरज कीवी—आप जिसा जोगा गिनायत चोखे ओहदे माथे बिराजो हो अर आपणै भमरियो कई दिना सू बेकार बैठो है, इणनै ई कठै ई फसाम देरावो नी ?

सगँजी पूछ्यो—आपर कु वर साव री उमर काई है ?

—आ इज कोई बीसेक बरस री।

—वारो ब्याव आप कर दियो कै नी ?

—व्याव तो हाल कोनी कियो सा !

—तो पछे मने अर आपनै कोई चिंता करण री जरूरत कोनी। वै तो कठई नै कठई मते ई फंस जावैला।

कायम री मारग

एकर एव डरपोक आदमी पोतारै घर मे सूतो हो क उणरै पेट माथै होय नै एक ऊदरो निकळ्यो । डरपोक जोर जोर स रोवण लागो । काकारोळो सुण नै लोग राग भेळा व्हेया अर उणनै धीरप देवता चका रोवण रो कारण पूछण लागो । ज्यू ज्यू वं पूछता जावता, वो तर तर जोर स रोवतो जावतो । मगळा ई ओ खाको देखनै हैरान व्हेया । छेवट एक दानं आदमी रीसा बळता कह्यो—यू लुगामा री गळाई रोवै काई हैरै खूटोडा । मू डै मू की बोम तो खरी कं थारै बिहयो काई है ?

डरपोक रोवतो रोवतो बोल्यो—म्हारै पेट माथै होय नै ऊदरो निकळ्यो । बात सुण नै सगळाई हसण लागो तो वो रोवतो रोवतो कौवण लागो—ये सगळाई हसो क्यू नी । थारै दैण काई है ? लागै जिणरै चरवरै अर दुखै जिणरै पीडा, गिर तो म्हारै जीव न हुई है । थारै ता तमामो देख नै ताळिया बजावणी है ।

लोगा पूछ्यो रे खूटोडा इमो काई गिरै व्हेगी है थारै ? निरळ्यो तो पेट माथै स ऊदरो ईज है'क ?

वो बोल्यो—गिरै किया नी हुई है । आज ता पेट माथ होय नै ऊदरो निकळ्यो है, काले कुत्ता मिनी निरळैला अर पछे कायम मारग पड्या मू बाध चीतरा ई निरळ सकै है । म्हारा तो फरम फूट्या रे । अर वा फेर जोर-जार मू रोवण लाग्यो ।

रामरस

एक रवारी रोज एवढ चारण नै सीमाडै मे जावतो । रवारण घरे इज रैवती । गाम मे नृत्यनारायण रै मंदिर मे कथा चालती सो रवारण नित उठै मुणण नै जावती । कथा खतम ळ्हिया उठ जिको चरणाम्रित रो प्रमाद मिळतो उण नै वा रामरस कवती । प्रमाद घणो स्वाद लागण सू वा रोज सिद्ध्या रा रवारी रै मू डागै उणगा दूब वलाण करती । वा कैवती—राम रस अम्रित रा ईज घू टिया । इसी स्वाद चीज तो म्है म्हारी उमर मे ई कोनी चाखी ।

एक दिन रवागी बोल्थो—तू रोज-रोज रामरस चाखै एक दिन तो मनै ई चाखण दै भली मिनख ।

रवारण मानगी । उण दिन वा एवढ चारण नै रोही मे गई मर रवारी कथा सुणवा नै मंदिर मे गयो । कथा री वचन मंदिर मे भीड घणी ही सो रवारी बार चू तरै मार्ये इज बैठगयो । गैहरी छिया अर ठडा पवन, थोडी ताळ मे इज उणनै ऊब आयगा अर वा वाको फाडनै घोर खाचण लागो । इतरै मे एक कुत्ता आयो सो टागडो ऊबो करनै उणरै मूडै मे मूत दियो । कथा खतम ळ्हिया आख खुली तो राईकाजी रो मूडो खारो—जै'र । रवारी सोच्यो रामरस खारो इज होवतो व्हेला । उणने रवा रण मार्ये घणी रीस आई । सिद्ध्या रा मिळना पाण रवारण उण न पूछ्यो—बोली किसो'क लागो रामरस ? रवागी बरकटो साथ नै बोल्थो—

राड थारो रामरस, खारो-खारो विस ।

भांवी वाली भैस

एकर एक भाबी अर भावण भै स मोल लेवण रो विचार कियो । भावण बोली—भ म लिया पछै घर मे बोहलो घीणो रेवैना इण वास्तै म्हारी मा रै अठै दही रो एक कूलडो रोज पुगा बू ला । म्हारी मा नै दही रा घणू तो सोक है ।

भाबी बोल्थो—भू डो भू डो थारो भर थारी मा रो । भै न लावा नो घर रै वास्त लावा कँ मिनखा रै वास्तै लावा ? थारी मा न इतरो ईज दही रो मौक छै तो गोबर क्यू नी लावै ।

—गोबर लावै थारी मा । म्हारी मा बापडी घर रै लावणै-पीवणै थका गोबर क्यू खावै ? भावण बोली ।

भाबी नै जाई रीस सो भावण न मार्गंडी बजाय दी । बा जोर-जोर सू कूकण लागी । काकारोलो सुण न एक बारठजी उठै पूगगा । उणा भाबी नै धुरकारता थका चारै रगडै रो कारण सुण्यो ।

बात पूरी सुणनै बारठजी खाव नै एक जमाई ऊधै हाथ रो भाबी रै भोगन मे भडाक करती । भाबी कूकण लागी—घरे बापजी मनै क्यू माग रे !

बारठजी बोल्थो—नालायक ! थारी भै स म्हारै खेत मे

रात रा निरो ई बिगाड कर दियो। तू उणनै सावळ बाध नै
ब्यू नी राखै ?

भावी बोल्या—घरे अदाता कठै तो भै स अर किसो
बिगाड ?

बारठजी बोल्या—तो पछै थारी मा नै मार-मार नै
उणरा हाडका जोजरा ब्यू किया रे, हरामो ?

भावीडो कुनपखो पगोलण लागो ।

सारस वाली टाग

पोसाळ रै छोरानै गुम्जी पबलिक बाग मे लेय नै
गया। उठै वानै बाध, चीतरा बादरा, जिराफ खच्चर अर
हिरण इत्याद दिखाया। पछै वानै चिडियाघर मे लेग्या। जळ रा
पछिया मे सारस एक टाग माथै ऊभो हो। गुम्जी छोरा नै
पूछ्यो—बतावो ओ सारस एक टाग माथ ब्यू ऊभो है ? घणी
ताळ सोच विचार नै एक छोकरै जबाब दियो—म्हारै विचार सू जे
ओ दूजी टाग ऊची कर लेवै तो नीचो आय पडै। इण वास्त
डरतो थको एक टाग माथै ऊभो है।

खम्मा घणी

एक ठाकर साब दाहू मे घत्ता ब्हियोडा महल सून नीच पधारता हा कै तागी माय नै हेटा पडग्या । पावडिया री नाळ खासी लाशी हो । ठाकर ऊार सून गडद गडद करता नीच गुड कण लागी ।

पावडिया सून नीच ठाकरा रा चाकर बागरु अर दरोगा ऊभा हा । उणा ठाकरा नै हेटै पडता देख्या तो सगळा ई एक साथै बोल्या—खम्मा घणी । पण ठाकर तो ज्यू देखै ज्यू गुडकता ईज निगै माया । अबै उठीनै तो ठाकर ऊारलै पावडियै सून नीचलै माथै गुडकता अर अठीनै खम्मा घणी री रट लागती । गडद । कै खम्मा घणी । गडद । कै, खम्मा घणी ।

वनै ईज एक जाट ऊभो हो । ठाकर छैलै पावडियै सून जमी माथै पडण नागा कै जाट बोल्थो—हे अरह भू चदा हो । ठाकर नीच पडता पाण अचेत ब्हेग्या । दरोगा कणवारियै जाट नै घुरकारण लागी—भूरख, जिनावर । तनै बोलण री ई होस वानी ? ठाकर साब तो नीचै पोढ्या हे अर तू यू कीकर बाल है ?

जाट कैवण लागो—बोलण रो होस किणनै कोनी ?
 यानै कोनी कै मनै ? ये कणाक्ला ई ऊभा ऊभा खम्मा घणी
 खम्मा घणी करता रहचा अर तोई ठाकर गुडकता ईज गया ।
 पण म्हारै अरड भूचदा हो कहचा पछै चुळिया ई व्है तो बोलो ।
 अत्रे दतावो थारो खम्मा घणी वत्तो के म्हारी अरड भूचदा
 वत्तो ?

उपासरै मे कुत्तो

एकर कोई गुरासा रै उपासरै मे कुत्तो बढग्यो । गुरू-
 चेलो दो यू जणा बारै चौकी मायै बैठा हा । चेलो बोल्यो—
 गुरामा गुरासा ! उपासरै मे कुत्तो बढग्यो ।

गुरामा नैठाव सू बोल्यो—आडो लगाय नै कू टो जड
 दै बेटा । कुत्तो मायनै छो बैठो । चेलै पूछ्यो—ओ वयू सा ?
 गुरासा बोल्यो—कुत्तो बारै निकळ्यो तो फेर कोई रै घर मे जाय
 नै बिगाड करैला । आपणै उपासरै मे तो काई खावण पोवण नै
 है कोनी, वापडो ज्यारू खूणै आणद सू छोनी फिरसी ।

भैरू' री पूज

एर सेठ रै घर मे तो रामजी राजी हा पण सेठानी रै पेट नी मडनो हो । सेठ इण कारण घणो दुखी हो । उण मोक्का कलाप किया, पण बानडी जमो कोनी ।

छेवट किण ई ससाह दीवी के भैरू जी नै पाहो चढ़ावण री बोलमा करी होवें तो कामडो पार लाग जावें । सेठ हेरान गिहयोडो हो सो बोलमा करदी । कोई सजोग री बात के सेठानी रै आसा रैयगी अर नवम महीने बेटी ई बहैग्यो ।

अब भैरू बाबा नै राजी करणा जरूरी हा । इण वास्त सेठ एर पाहो मगायो अर रातरा छाने-छाने लिजाय नै भैरू जी री पूतली रै काठा बाध दियो । पछ हाथ जोड नै अरज कीवी — भली बरजे भैरू बाबा, म्हैं ना म्हारो वचन पूरो कर दियो । अब तू जाणै अर चारो पाहो जाणै ।

पाहो पाहो ताळ तो चुनचाप ऊमो रहघो । पछे की मट पटाई लागी तो छूटण वास्त हचवीडा देवण लाग्यो । दो तीन हचवीडा जोर सू दिया के भैरू बाबा री पूतली उखड नै बारें आयगी ।

अरे पाडो चालण लाग्यो अर भेरु बाबो लारै-लारै
ठिरडीजण लाग्या । मारण मे माताजी रो यान पडतो हो । भेरु
बाबे रो आ दुरगत देख नै माताजी पूछ्यो—भेरु बाबा ! ओ
काई रासो व्हेग्यो ? भेरु बोल्थो—तनें ठा कोनी देवी, तें फगत
यान माथे बैठ नै कोरा भावा घुमाया है, सेठा नें बेटा कोनी दिया ।
नो तो तनें ईं ठा पड जावती ।

वसीयतनामो

एक करोडपति रै मरघा पछै, उणरी वसीयत सुणण
वास्तै सगळो परिवार भेलो बिहयो । सगळा नै ई उम्मीद ही कै
घानै काई मिलैला । छेवट वकील लिफाफो खोल्यो अर वसी
यत पढणी सरु करी । लिरयो हो—म्हू म्हारै होस हवास मे
होवण रै कारण सगळी जायदाद बेव खाई है ।

सगळा उम्मीदवार हाथ मसळ नै हेटा बेठा ।

फेरू आईजे

एकर एक ढाली रात रा पोतारें भूगडें मे सूतो हो। रात आधी'क दळी व्हेला कें एक चोर मायने आया। खडबडाट विह्या सू ढोली रो आख खुलगी। उण चार नें दख लियो। ताम पण वो चुनचाप सूतो सूता तमासो दखण लाग्यो। चोर अघार म भू पड रे च्याह मेर फिरग्यो, पण उणने कठें ई की नीं साधा। छेवट एक पूर्ण मे सागरिया सू भरघोडी एक बोखी मादला मिळी। चोर माच्या, खैर सल्ला सागरिया ई सही।

उण ढोली रें माचें रें कने पोतारो कावळो विद्याय न माथें मटकी ऊघाय दी। ढागी मोका देखर भट आळस मरोडण रो मिस कियो अर पसवाडा फेगतो थका माचें माथें सू गुडक न नीचें कावळें माथें पडग्यो। चोर घणी ताळ बाट जोवतो ऊभो रह्यो कें ढाली पसवाडो फेरें तो गाठडी बाध नें तेतीसा मनाऊ। उणने साट जावतो देख नें ढागी नें हसणो आयग्यो। वो डक डक करतो जोर जोर सू हमण लाग्यो।

उणरो हसणो मुणार चोर उतावळ मे नाठो। भू पडें म ठीड ठीड थाभा लाग्योडा हा। अघारो होवण सू चोर रें माथ मे एक थाभो आफलियो हब्वीड करतोडो। भब्वीड सुण न ढोली बोत्यो—ठेर बेटा फेरू आईजे।

चोर दीडता दीडतो बोत्यो—घूड पारें सारें, घर रो गाठ रो कावळो ई पारी छाती मे वाळ नें जाऊ हू फेरू पाछो आऊ सो गेसो थोटा ईज हू।

पाघडी भैस खायगी

जून जमाने की बात है। मारवाड़ में एक मुमद्दी हाकम हा। पक्का रिस्वतखोर और अणू ता लालची। एकर वारी अदालत में एक सेठ कोई जाट रै खिलाफ दीवानी दावो पैम कियो।

सेठ नै हण बात की पक्की जाण ही कै हाकम साब जिना लिया दिया कोई काम करै ईज कोनी। सो सेठ पोतारी दुकान सँ एक बढिया पाघडी लिजाय नै हाकम साब नै निजर कीवी, जिणमू कै फँसलो उणरै हक में होय सकै।

आ बात जाट रै काना पूगी तो उणनै घणो चिंता हुई। भाई सैण सँ सलाह लीवी और एक भैस लिजाय नै हाकम साब रै घरा बाध दी।

पेसी वाले दिन दो यू आसामिया अदालत में हाजर हुई। पेसी की वखत सेठजी हाकम साब नै याद दिलावता बोल्या—म्हारा पाघडी की लाज आपरै हाथ में है सा। हाकम साब सेठ रा इसारो समझया। उणा भट पडुत्तर दियो—पाघडी तो भैस खायगी सेठ। और फँसलो जाट रै हक में दे दियो।

सेठ जी पाघडी पपोळता खाने बूझ्या।

बारठजी वाली आगली

एकर एक बारठजी रें अठें कोई मारगू पावणो आयगयो ।
मादमी की दीसतो वास्तो भर ठरकें वालो हो, इण वास्तें बारठजी
उणरी पूरी आगना सागता करण रो बिचार कियो । उणनै माउ
कारो देय नै प्राळ मे बिठायो ।

बारठजी रें घर मे मफा थाकैलो हो, सो पावण नै बिठाय
नै वै गाम मे गया । एक घर सून तासळी भरनै दूध लियो, दूजोड
घर सून माग नाग नै खाड लावी भर तीजोड घर सून दो च्यार
टीपरिया गावो धो मायने नम्बायो । गछें दूध मे आगळी हिलावता
थका पाछा पावण कनै पूगा भर सून धो मनवार करता बोल्या—
लिरावो हुकम !

पावणो सकोच करतो बोल्थो—अरे बाजीसा भा तकलीफ
भाप फिजूल देखी । मूह ना कलेवो करण रें हेवा ई कोनी ।

बारठजी खरीका मादमी हा, मा वै तासळी मे हाळें हाळ
आगळी हिलावता बोल्या—तकलीफ ता भाई सैणा देखी है हुकम ।
बाजीसा रें घर री तो फगत भा आगळी है । इणनै हिलावण
मे कोई खास तकलीफ हुवै कानी । इण वास्तें कोई बिता करण
जिसी बात कोनी ।

बारठजी वाली कोथली

एक बारठजी ऊट फेरण रो घघो करना । ऊट माथे
घठी उठी भार पून् लजावता अर पोतारो गुजारो चलावता ।
एकर बै फिरता फिरता एक गाम मे पूगा । दिन आयमय्यो हो इण
वास्त उठै ईज रानवासो लेवण रो विचार कियो । बै एरु राज
पूत र घरा पूगा ।

बारठजी रै कनै आटे रो एक कोथली ही सा वा रीटी
बणावण नै मायनै भेज दी अर बैवाय दियो कै इण आटे मे सू
दो सोगरा उणरै वास्तै बणाय देवै । राजपूत रै घर मे काठो
पाकैलो आयोडो हो । अठे ताई कै सीदै रा ई जादा पडता हा ।
इण वास्तै राजपूत री बेटी सोगरा बणावती वखत खासो भलो
आटो मायनै सू काढ नै राख लियो ।

दो सोगरा अर बाकी र आटे समेत कोथली पाछी बारठजी
कनै पूगी तो बारठजी बात नै ताडग्या । उण वखत वो राज
पूत ई बारठजी रै कनै ईज बैठो हो । कोथली हाथ मे लिया
बारठजी एक दूहो कह्यो—

कोथळी तू ब्यू अणमणी,
 ब्यू थारो ढीलो गात ?
 के थन कुत्ता फफेडदी,
 के लागी बाईजी रा हाथ ?

राजपूत ई बात नै समझगयो । उण देख्यो कै बांठजी
 स ग मुल्क मे भाड नै बदनाम कर देवेला । इण वास्तै उण मठी
 उठी सू आटो लाय नै कोथळी पाछी पूरी भर नाखी ।

पापड ताणी लावो साप

साळो अर बहनोई भेळा बंठा जीमता हा । साळो बहनोई
 सू मिळण नै आयोडो हो । खावण पीवण रो सगळी सामान कने
 ईज पडथो हो । बाता बाना मे बहनोई पापड परूसणो भूलग्या ।
 साळै नै पापड खावण रो मन म आई, पण भू डै सू किया कवै क
 म्हारं पापड खावणो है, इण वास्तै परूसो । उण तरकीब सू
 बात उछेरी—बहनोई सा, दसेक दिना पैली म्हारे घरे एक साप
 निवळयो—काळो भुजग । साबो इतरो क अठ सू लगाय नै ठेट
 उण पापड ताई ।

बहनोई अठ पापड परूस दियो ।

सूवां, नै सूवां ई नी

एक चोर कोई सेठ नै अठै घणै दिना सू चोरी करणी चावतो । उण नै इण बात रो पतो नी लाग्यो कै सेठ रात रा सूवै कठै है ? घर मे सूवै है कै दुकान माथै सूवै है ? वो चीज वस्त मोल लेवण रो मिस करनै एक दिन सेठा कनै गयो घर पूछण लागो—सेठा आप सूवो कठै हो ? कदैई रात बिरात कोई चीज वस्त री जरूरत पड जावै तो आपनै कठै सोघता फिरा ? सेठ ई उणरै माथै ऊपरला हा । वै उणरो जणियारो देख नै बात ताडग्या । वै बोल्या—म्हारो सूवणो काई रे भाई ! म्है सूवा हाटा मे, सूवा बाटा में, सूवा नोहरा मे, सूवा घर मे भर सूवां, नै सूवा ई नी । चोर छुपचाप खाने ब्हाँग्यो ।

चालबाज मंगतो

एक मंगतो रोज आधो बण नै सडक रै किनारै बैठ जावतो अर आवतै-जावतै नै रुडी आसीसा देय नै भीख मागतो । अक आदमी रोज उण मार्ग सू दफ्तर जावतो । वो उण नै गरीब आधो समझ नै उणरै आगै पड्यै कटोरै मे पैसा गेरबो करतो ।

पण थोडाक दिन पछे उण आदमी देख्यो क सागण वो ईज मगतो एक दूजी सडक मार्ग पागळो बण नै बैठयो भीख मागै हो । उणनै आ देखर घणो अचू भो व्हियो । उण मगतै नै पूछ्यो—काई रे इतरै दिन तो तू सफा आधो हो अर अब सफा सूझतो किया व्हैग्यो ?

मगतो बोल्यो—दाता, आरौ बण्या सू एक मोटो नुक-माण हो । लोग बाग कटोरै मे खोटा पैसा गेर जाता । इण वास्तै सूझतो व्हैणो पड्यो ।

अठीनै कयूं वली

एकर एक चौधरी री मा मरगी । चौधरी मा रें सारें
चोखी कारज कियो भर एक वामण नें डोकरी रा फूल सेय नें
हरद्वार भेज्यो ।

वामण देवता रो सासरो हरद्वार रें मारग मे ईज हो मो
देवताजी तो सासरें मे जाय नें जमग्या । पाच-मात दिना ताई
पूत्र माल मलीदा खाया भर भोज कीबी । डोकरी रा फूल वनै
हा सो लिजाय न सासरें री नाही मे ठरकाय दिया । इण भात
वामण देवता पाछा आयग्या भर बात पण आई गई बहूगी ।

एक दिन वामण देवता रो राम निवळग्यो सो आ बात
गाम मे कोई आदमी नें कय दो । उण आदमी लिजाय नें चौधरी
न पोय दी । बात सुणर चौधरी नें घणी रीस आई । उण वामण
देवता नें कुलाय नें कह्यो—गत सुपनै मे म्हारो मा आई ही ।
उण मनै कह्यो के आप उणरा फूल हरद्वार गगाजी मे नी घाल
न मारग मे इज एक नाही मे ठरकाय दिया । इण कारण उणन
हाल ताई मुगती कोनो मिळी ।

वामण देवता रीसा बळता बोल्या—मुगतीज चावै ही ता
अठीनै पाछी काई लेवण नें बळी ? उठे सू तो हरद्वार नेंहो
पडता हो । उणन उठीन ईज जावणो हो । डोकरी सफा मूरख
ईज दीसै ।

सागरै तो बाई रै देहरै

पल्लो रै एक आदमी री बेटी सांचोरी मे नीएड काठ पर
णायोडी हो । एकर वो उण सू मिळण नै गयो । राखी पूनम नडो
आयोडी हो सो घर मे सेवा बण्योडी हो । सभ्या रा वो जीमण
नै बंठो तो उणरै भाणै मे ई मीठी सेवा परूसी । की तो अघारो
हो अर की पल्लियै सगळी उमर खेजडी री सागरिया ईज खाई
हो, इण वास्तै सेवा नै उण सागरिया समझली । मीठी मवा
खावण मे घणी स्वाद लागी—वो उणा रा बखान करतो बोल्थो—
ए --है--है सागरै तो घणै ई दीठै, घणै ई खाधै, पण सागर
तो बाई रै देहरै । भलै भलै भलै । बाहू रे सागरै बाहू ।

बाप री बात सुण नै बेटी सरम सू दोवडी बहैगी ।

पेट मे लोटो

रामद्वारे मे एक बाबाजी अर वारो चेनो रेन्तो । बाबोजी जीव रा काठा घणा हा । घगाई कजूस । एक एक पाई नै दाता सू पकडता । घठे ताई कं मिदर मे लाग्योई भोग न ई वेन नै पैमा घड लेवता ।

चेल रो सुभाव बाबाजी सू सफा चल्तो हा । वो सुभाव रो खाऊ लग्नू घर लापरवाह हो । रामद्वारे मे पीनळ रो टणको लोटो हा । चेनो उणन लेव न घठी-उठी जायवो करतो । एक दिन वो लोटो लेव नै तळाव मायै गयो । चठे भाग वूटी घोटी घर टीली दै जिता टकारया रडिया जमाया । नमै रो टर म वो लोटो उठ ईज भूलग्या ।

दो तीन दिना पछ चेल बाबाजी नै बह्यो—गुरुजी लोटा ता कठे ई गुमयो दीस । बाबोजी उणरी लापरवाही नै आही तरिया जाणै हा । उणा ठीमरणै सू पहुत्तर दिमो—लोटा गुम ग्यो तो की बात कोनी बेटा, लोटो तो पेट म सू निकळैला ।

चेलै पूछ्यो—पेट मे सू लोटो किया निकळैला गुरु-देव ?

बापै बह्यो—आपा दो यू जणा नै फगत दो दिन उपवास करणो पडैता बेटा, पछै लोटो तो मर्त ई घाय जावला । बात मुण नै चेल रो मू डो उतरग्यो ।

सिवजी वालो सख

एकर सिवजी महाराज समार मार्ये कोप कियो सो पीनारो मख बजावणो बंद कर दियो। सिवजी रो सख बाज्या बिना बरसात होवै नी, सो ससार मे काल पडग्यो। मानखो न न बिना भर दूजो जीवा जूण पाणी बिना पटापट मरण लागी।

उणीज बखत सिवजी पारवती रे सागै फिरता फिरता मिरत लोक मे आया। उणा मारग मे देख्यो कै ठोड ठोड मिनख भरघोडा पडघा है भर जिनावरा रो तो पार ई कोनी। ठोड ठोड हाडका रा घेम लाग्योडा हा।

पण एक ठोड आग आय नै देख तो एक करसो मफा सूखी घग्ती मे हळ खडतो निर्गे आयो। सकर-पारवती दो-पू जणा न घणो भ्रू भो बिह्यो। वे उण करसै रे कन जाय न बोल्या—अरे मला, तू आ अणूनी मंजन क्यू करे है? इण सफा सूखी घरती मे काई निपजला?

वरसै हळ खडता खडता पडुत्तार दियो—मनै निपज रो अगाई फिर नो है। मनै तो फिर मो है कै मू कठ ई हळ

खडणो पातरीज नी जावू । वस फगत इण कागण ईज हळ
खडू हू ।

करसं रो जवाव सुण नं भोळानाथ गतागम मे पजग्या ।
वे सोचण लाग्या के म्हू ई कठई सख बजावणो नी पातर जाऊ ।
अर उणा सख बजावणो सरू कर दिपो । सख वाजता ई मेह
बरमण लाग्यो । सगळो ससार निहाल व्हेग्यो ।

चोरखी तरकीब

स्काउट मास्टरजी स्काउटिंग री बलास लेवै हा कै प्राथ-
मिक सहायता रो पाठ पढावता उणा एक सवाल पूछ्यो—एक
नैनो टाबर रमतो रमतो ताळै री कू ची गिट जावै तो बोलो, थे
काई करोला ?

सगळा ई एक दूजे रै मू डै कानी देखण लाग्या । छेवट
रमेस उतावळो होय नं बोल्यो—म्हू बारी मे सू कूद नं घर मे
चल्यो जाऊगा ।

जूनी फोटू

एकर एक स्कूल मे आखी क्लास रो ग्रुप फोटू ख ची जियो । फोटू रो कापिया रयान होय न स्कूल मे आई तो मास्टरणी क्लास नै फोटू रो कापिया मोल लेवण खातर समभावण लागी—बडा होकर जद ये इण फोटू न देखाला तो याद करोला—ओ गट्टू है, आज जज बणग्यो है, ओ लाटू है, आज सेफ्टेरी बणग्यो है, ओ रामू है जिको आज डॉक्टर है, आ मोहिनी है, आज एम एल ए बणगी है । सोचो कितरो मजो आवला !

लारली ये न माथै क्लास रो सै सू बदमाम छोरो बठो हो । वो फोटू मे मास्टरणी रो तस्वीर कानी इत्तारो करतो बोत्तो—आ म्हारी मास्टरणी ही, जिकी बापडी मरगी ।

अरज ऊंधी सुणी

एकर एक भारी उन्हाळें रो गामतरें मार्यं गयो । जेठ महीनै रो भोट तावडो अर दाभाळा देवती बळ-बळती लू । भारी लाको विलखो बहैग्यो । चालतो चालतो मन मे कैवण लाग्यो—हे रणूचें रा राव । धवळी घजा रा घणी । अवार एक घोडो भेज दें तो किसोक नामी काम वणें । झट टाग वाल नै माथे चढ जाऊ अर बरगडा बरगडा करतो आगलें गाम पूग जाऊ ।

यू मन रा लाडू खावता खावता भाबी मी एक पावडा आगे गयो कें मारग रें सैं बीच झाडकें री छिया मे एक ठाकर घोडी लिया ऊभा । घोडी अवार ईज ठाण दियो हो सो बछेरियो कनै ईज पडघो हो । ठाकर तो वाट ईज जोवें हा कें कोई बछेरियो ऊचावण जोग मारगू आय जावें तो काम वण जावें ।

भाबी नै देख नै ठाकर मन मे घणा राजी न्हिया । वें बोल्या—तू ठीक आयो भाया । तें, इण बछेरियें नै ऊचाय नै घोडो आगलें गाम ताई पुगाय दें । घोडी मारग मे इज ठाण दें दियो अर म्हू एकलो हो सा बिता मे पडग्यो । तू आयग्यो, अबें की सोच नी ।

भावी वल्लेरिये नै खार्घे मार्ये ऊ चाय नै चालतो चालतो मन मे विचार करण लाग्यो—म्हारै घणो रामसा पीर अरज सुणी तो खरी पण ऊ घी सुणी । घोडो मांग्यो तो चढण नै हो, पण दे दियो ऊचावण नै । डोकरो कोई काम मे उल्लक्ष्योडो व्हेना । पण खैर, की कोनी, अरज ऊधी-गाधरी सुणी तो खरी ।

मनोवैज्ञानिक इलाज

दिमाग रो इलाज पुरो विह्या पद्यै मनोवैज्ञानिक डॉक्टर मरीज नै कह्यो—मनै खुमी है कै आप ठीक व्हेग्या हो । अय आप घरा जाय सको हो ।

मरीज बोल्यो—म्हारी बेन नै ई आपरै कनै भरती करावणी है । उणरी बिमारी इण भात है कै वा सोबै कै वा मुरगी है ।

—तो उण नै पेलीज ब्यू नी लिमाया ? अबार ताई तो वा थार सागै री सागै ठीक व्हे जाती । डॉक्टर कह्यो ।

मरीज बोल्यो पण साची बात आ है डॉक्टर साब, फे म्दाने अडा री जरूरत ही ।

एक कोस रो गबीड

एकर एक भील अर भीलही कोई दूजें गाम जावता हा ।
असंधो मारग अर उहाळ रो रुत । चालता-चालता दोयू जणा
नै काठा थाकैलो आयम्यो । पण छेवट तो ठायें पूगा छूटको हो ।
इण वास्तै ज्यू त्यू करनै पग ठिरडता वै वूग्रा जावता हा । थोडाक
आगै गया एक मारगू वानै साम्हो धकियो । भीलही उतावळी
होय नै उणनै पूछण लागी—बापसी, ओ आगलो गाम अठें सू
कितरोक आगो है ?

मारगू बोल्थो—च्यारेक कोस ।

भील नै भीलही रै सवाल-जवाब मायै रीस आई । वो
मन मे कैवण लाग्यो—इणसू चुपचाप तो चालीजै कोनीं अर हर
भावतै जावतै नै की नै की पूछनीज रेवैला ।

थोडाक आगै गया एक दूजो मारगू फेरु वानै साम्हो
धकियो । भीलही उणनै फेरु वो रो वो सवाल पूछ्यो—बापसी,
वो आगलो गाम अठें सू कितरोक छेटी व्हेला ?

मारगू बोल्थो—पाचेक कोस ।

भीन नै अबकाले अणूती रीस आई । वो बोल्थो—ले राड गबीड एक कोस रो । च्यार कोस रा पाच कोस व्हेग्या । थारे वाप नै नी पूद्रघो व्हेतो तो एउ कोस तो नी वधतो । भव फेरु पूछजे कोई नै । भीनडी वापडी काई पडुत्तर देवती । चुपचाप चानण लागी ।

तनै कुण बणायो ?

तीन च्यार टावरिया बैठा पीन-पोतारै जनम री बाता कर हा । एक जणो बोल्थो—म्हू तो अस्पताळ सू आयो । दूजाडो बोल्थो—मन डाक्टर देयम्यो । तीजै बतायो—मनै सो कोई चील छात माथै मेरगी । चौथोडो चुपचाप बैठो हो । उणनै यू बठो दख ते सगळ्हाई पूछण लाग्या—तू बोलै क्यू नी रे, कुण बणायो ?

वो छोरो होळ सीक बोल्थो—म्हारा मा-बाप तो मरीम है सो मनै तो घर मे ईज बणाय लियो ।

गामठी री चतुराई

एकर एक गामठी आदमी कोई मोटै सहर मे पूगो । उठै उण एक डीगी सतखडी हवेली देखी तो आख्या फाड फाड नै उणनै निरखण लाग्यो । इतरैक मे एक गुडो उठीनै सू फिरतो-फिरतो निकल्यो । उण, उणनै आख्या फाडर हवेली निर खता देख्यो तो वो उणरै कनै भायो अर उणरै खाघं माथे हाथ धरनै बोल्थो—बाई करै रे भाया ?

—हवेली देखू हू ।

—किसो खड देखै है ?

—तीजो खड देखू ।

—तो निकाल तीन रुपिया ।

—बयू ?

—बयू काई, आ सरकारी इमारत है । इणनै देखण रो ई टेक्स लागै । एक खड देखै तो एक रुपियो दो खड देखै तो दो रुपिया अर तीन खड देखै तो तीन रुपिया ।

उण तीन रुपिया काढ नै गुडै नै दे दिया । गुडै उठै सू तेतीसा मनाया ।

गामठी आदमी मन मे राजी होय नै कँवण लाग्यो—लोग-वाग केवै के सहर रा मिनख हुस्यार होवै, इणनै तो म्हे ई बोफो बनाय दियो । म्हु देखै तो ठेट सातमो खड हो अर रुपिया इणनै तीन ईज दिया ।

अधारे मे देख्यो कोनी

पावणा रै वास्ते लायोडो मिठाई मे सू दो लाडू बबग्या ।
मा उण लडूवा नै लेय नै कोठे मे घर दिया । उमा रो भाई पप्पू
चाटोकडो हो, उण वें लाडू घरता देख लिया हा । दिनूगै उणग
मा कोठो खोल्यो तो दो री ठीड एक लाडू मायनै मिल्यो । वा
समझगी के ऐ काम पप्पू रा है । उण पप्पू नै बुलाय न पूछ्या—
पप्पू कालै म्है कोठे मे दो लाडू राख्या हा अर भाज एक ईज किया
है ? पप्पू धबरीज्योडो बोल्यो—मम्मी अधारो हो सो म्है भो लाडू
देख्यो कानी ।

चोरा नै जोकारो

एकर एक पुलिस थानेदार दो चोरा नै पकड़ नै अदालत
मे हाजर किया । अदालत उण चोरा रा नाम पूछ्या तो थानेदार
बताया—बेनरजी अर चेटरजी ।

जज रीसा बल्लनो बोल्यो—हरामखोर चारिया रा धया
करे अर नाम रै आगे जो लगाव । लिखो मु सीजी इनारा नाम—
बेनर अर चेटर ।

नेता रो स्वागत

सुनार रो बेटो प्रोळ मे बैठो गहणो घडतो हो अर उणरो बाप मायनै बैठो रोटी जीमतो हो । जितरैक तो चुणाव रो मौसम होवण सू एक नेताजो पोतारै चमचा मार्गें वोट मागण नै आया ।

सुनार माय नै बैठे की खडबडाट सुण्यो तो छोरै नै पूछ्यो—
काई बात है रे फूलिया ?

छोरो हथौडो फूटतो बोल्यो—भाईजी नेता आया है, वोट मार्गें है ।

सुनार की कम सुणतो । उण सुण्यो कं कुत्ता आया है, वोट मार्गें है । वो उतावळो होय नै बोल्यो—मचकावैनी रे हथौडे रो सो पेही चढणो भूल जावै । सगळी ठोड भिस्टवाडो कर नाख्यो हुरामखोरा ।

बेटा पाछा जोरू सू बोट्यो—नेता आया है भाईजी, नेता । सुनार पडुत्तर दियो—अरे सुण लियो क्यू बत्वाळा करै है । मू बोलो जरूर हू पण बोफो कोनी हू । एक बार कैय ता दियो कं कुत्ता नै फूट नै काढ दै अर जे थामू नी निवळे तो टेंग्रा मूँ आवू हू अगार ।

नेताजी देख्यो चोगो स्वागत न्हियो । अर्बे अटे सू आगण मे ईज सार है ।

चोखी सलाह

एक एम० एल० ए० साब दूजी बार पाछो घुणाव सटन रो मतो बियो । वै पोतारै घुणाव प्रचार म निबल्लघा । एक गाम मे पूगा ता उठे मभा करने भागण करण लाग्या—भाईदा, पांच बरस तो जाता करता बीतग्या । की ठा ई कोनी पछघो । मू पारी पूरो सेना करणी चाये हो पण कई कारणों सून कर कोनी सकयो । भयबाले मू पासू पक्की बायदा कर वै पारै गाम मे एक भस्प ताल्ल भर एक डाकघर जरूर सोलाय दूना । उम्मीद कर वै आप सगला ई जणा मने सेवा करण रा मोको जरूर दिरावोला ।

सभा मे एक भागलजीभा बैठो हो । वा सातो होय नै बोल्या—
एम० एल० ए० साब, मोको तो मू आपनै पूरे पाष बरसा रा दिया हो । पाच बरस थोडा कानी रहे । इतरै बरसा मे तो आप धारै ज्यू ई कर सकै हा । पण म्हा ता भा सुणी है कै इतरै बरसा मे ई आप पोतारै बगळो ई कोनी बणा मरया तो पछे आप म्हारै भठे भस्पताल्ल भर डाकघर काई बणावोला ? ऐ घघा तो कोई रातो आरया वाला ईज कर मक । आपरै बस रो ओ रोग कोनी । इन वास्तै म्हारी सलाह मानो तो अबै आप आराम ईज करावो ।

जादूगर

पाच बरस रो पप्पू सझ्या रो स्कूल स घरा आयो तो पोतारै बाप नै कवण लाग्यो— पापा पापा ! आज म्हारै स्कूल मे एक इसो जादूगर आयो कँ जिको काच रा टुकडा अर लोह रो पत्तिया खावग्यो । ये कदैई इसो जादूगर देख्यो पापा ?

बाप बोल्यो—म्हें तो कई जादूगर दीठा है बेटा । आपणें इण मुल्क मे जादूगरा रो कमी कोनी । अठें तो एक सू एक भाला जादूगर मौजूद है । थू तो काच रा टुकडा अर पत्तिया खावण रो बात करै, पण अठें तो इसा इसा जादूगर है जिका थारै स्कूल रो सगळी टाट-पट्टिया खाय जावै । मेज अर कुरसिया तक डकार जावै ।

—मेज नै कुरसिया ई खाय जावै / अचू भै सू पप्पू रो आख्या फाटीज रैयगी ।

—हा, हा बेटा ! बाप बोल्यो—मेज अर कुरसिया काई मोटी बात है ? बडा-बडा जादूगर तो टूका बद सिमेण्ट खाय जावै, योगिया बद भाठा अरोग जावै अर मीको पडधा पूरी सडक रो सडक डकार जावै ।

—पापा ! मोटो ब्हिया म्ह ई जादूगर वणू ला ।

—हा बेटा, तनै सडक खावणियो जादूगर बणावाला ।

फेमली रुलगी

एक ठाकर चुणाव म उभा ब्हिया अर जीतग्या । एम०
एल०ए० बणता ई जैपुर रा चक्कर चालू व्हैग्या । एक पग गाम मे
तो दूजोडो जैपुर मे । ठाकर रै ठकराणी हर बलत मादी रैवती
इण वास्त बे जैपुर जावता तो ई वारो जीव तो घरै ईज भमतो ।

दुकाळ रो बरस हो । ठोड-ठोड सडका बणती ही । गाम
रा सगळा ई मिनख सडका मार्य लाग्याडा हा । ठाकर काम
खोलावण म अर मिनखा नै काम मार्य सगावण मे पूरो रस
लेवता ।

एकर व जैपुर जाय नै पाछा आयातो टेसण माथ उतरता
ईज वारै गाम रा पचाम माठेक आदमी, जिका सडक माथ काम
करै हा, वाने मिलग्या । अर मिलता ईज बोल्या- ठाकर सांव
रावळे तो जैपुर पधारग्या अर लारै फेमली रुलगी ।

—फेमली रुलगी ? ठाकर रै मन मे डबको पडघो ।

—हा घणिमा, रावळे तो जैपुर बिराजता हा अर लारै
फेमली अगाई रुलगी । मेट, ओवरसियर अर एक्सीशन मगळा ई
मिल नै तीन हफता रा पैसा खायग्या अर म्हाने अगूठो बत्ताय दियो ।

ठाकर बात नै समझग्या । बोल्या—आगा बळो रे डोका,
फेमली फेमली करने म्हारो ता नमो ई उतार दियो । फेमल बरक
बमू नी बोली पाघरो ई ।

मैं कुण हूँ ?

एक छोकरो बलास मे उदास ब्हियोडो मू हो उठा नै बँठो हो । मास्टरजी उएनै पूछयो—गोपाल, काई बात है ?
 राजू मू अणमणो ब्हियोडो किया बँठो है ?

गोपाल बोल्यो—म्हारै घरें म्हारी मा अर बाटू नै छाड-
 सरी मे लडाई व्हैयी, माट साव ।

—तो इणमे अणमणो होवें जिसी बाटू बाटू है नै ?
 सगल घरा मे यू ईज चालै । भेला पड्या तो छाड दे बाटू—
 मास्टरजी कहयो ।

—पण म्हारी मा नै जानै इहो किहो तहो किहो
 गघेही है ।

—तो काई व्हैयो ?
 लडाई में किता लाह अने है ?

म्हूँ काईं पहरूँ ?

एक स्कूल में तीन मास्टराणिया काम करे ही । स्कूल में छोरिया छोरिया रे मते रमती भर बै तीनू जणिया बाता रा पटीहा पाहती भर मौज करती ।

एक दिन उणा आपसरी में तै कियो कं काले तीनू जणिया उणीज रग री साडिया पहर नै आवेला जिण रग रा वार पति रा बाल है ।

एक जणी बोली—म्हारे पति रे माथे रा बाल एकदम काळा भरग है, इण वास्ते म्हुँ तो काले काळे रग री साडी पहर न आवू ली ।

दूजोडी बोली—म्हारे उणा रा बाल तो सफा सफेद है, इण वास्ते म्हुँ काले सफेद रग री साडी पहर नै आवू ली ।

तीजोडी घणमणी ब्हियोडी ऊभी ही । उणनै बोन्गू जणिया पूछयो—काई बाई तू किसै रग री साडी पहरैला ? बा होळै-होळै बोली—काई बतावू बाई, म्हारे तो उणा रे माथे में बाल ई कोनी । म्हुँ अबै किसै रग री साडी पहरू ?

एक जणी हसती थकी बोली—बाल कोनी तो काई छैगयो । माथे पर टाट तो है क ? इण वास्ते तू लाल रग री साडी पहर लीजै ।

ईनाम

एक एक स्कूल में इस्पेक्टर माध मुद्रायनी करण ने गया। वही फिरता फिरता भूगोल की क्लास में पूगा। क्लाम में मास्टरजी लडका ने स्काटलैंड बायन की बनावें हा। इन वास्तु उगाज प्रसंग में इस्पेक्टर माध लडका ने पूछयो—बनावो देखू, स्काटलैंड की राजधानी की नाम काई है ?

सगल्ला ई लडका एक दूजै रें मू डें कानी देखण लाग्या। इस्पेक्टर माध ने बड़ो घबू भो ब्हियो के पूरी क्लास में एक लडको ई स्काटलैंड की राजधानी का नाम कौनी जानै।

उगा कहयो—जिको लडको स्काटलैंड की राजधानी की नाम बतावैला, उणनै ईनाम दिया जावैला।

इणरै पछ एक एक करन सगल्ला ई लडका ने ऊभा किया। पण कोई पडुत्तर नी दे सकयो। छेवट छेनी वै च माथे घेंठोडै एक तगडै सीक लडकै ने ऊभो कियो अर वो ईज सवाल पूछयो। लडको नीचा माथो करन होळै सीक बोल्यो—मन क बेरा ।

जवाब सुणता ई इस्पेक्टर साध गुम बहग्या अर माया हिनायता बोल्या—यम यस ऐडिनवरा ऐडिनवरा ! गिट डाउन गिट डाउन ! अर उण टोट नडकै ने ईनाम मिलग्यो।

जै गोपाल जै गोपाल

इस्पेक्टर साब उण स्कूल सँ रवाने होय नै कोई दूजी स्कूल मे पूगा । एक क्लास मे हिन्दी पढावणिया मास्टरजी लडका नै राम कथा मे धनुस तोडण रो प्रसंग पढावै हा । इस्पेक्टर साब रै उण क्लास मे वळता ई मास्टरजी फुरती सँ भागली बै च माथे बढोडै एक लडके नै पूछ्यो—बता सिबजी रो धनुस कुण तोड्यो ?

सवाल भुणता ई लडको घबरीजग्यो । मास्टरजी उण कानी करडी निजर सँ देरयो तो वो रोवण लागग्यो । वो रोवता-रोवता बोल्यो—माट साब, म्हैं तो धनुस नी तीड्यो । म्हारै बाप रो सौगध, म्हैं तो धनुस दीठो ई कोनी ।

मास्टरजी नै अणू ती रीस आई । उणा उणनै ब च माथे ऊभो कर नियो । लडके नै रोवतो देख नै इस्पेक्टर साब नै दया आयगी । उणा मास्टरजी नै कह्यो—ओ लडको कैंवै कैं उण धनुस नी तोड्यो तो पछ आप इणन बै च माथे ऊभो ब्यू कर दियो ?

इतरैक मे हेडमास्टरजी उठीन पधारग्या । उणा सगळी

बात सुण नै लडकै नै पुचकारता थका कह्यो—अरे रोवै क्यू है रे खूटोडा ! धनुम टूट्यो तो गयो म्हारै बाप सागै । स्कूल रै एक्टी बीटी फड मे सू दूजो बणाय दाला । इण मे रोबण री काई बात है ?

मास्टरजी माथो कूटता मन मे कह्यो—व्हैग्यो इसँ मह कमे रो कल्याण ! ज गोपाळ जँ गापाळ !

छुट्टी रो दिन

स्कूल मे बैठ्या दो टाबरिया बाता करे हा । एक जणै दूजोडै नै पूछ्यो—तू कद जनम्यो हो ?

वो बोल्यो—रविवार नै ।

पेलडै कह्यो—हट भूठला ! ओ किया ब्रै सकै ? रविवार नै तो छुट्टी रेबै ।

अंग्रेजी में पड़ुत्तर

एक बगलें री रखवाली खातर एक कुत्तो पाळघोडो हो । कुत्तो खाणको ब्हियोडो हो सो असेधें मिनख नें तो मादन बडना ई पण्ड लेवतो । मालिक कुत्त री इण आदत सू हैरान ब्हियोडो हो इण वास्तें दिन री बगन उणन बाध नें राखतो ।

एक दिन दुपैर री बखत बाई मिलण वालो आयो अर सजोग री बात कें भूल सू कुत्तो उण दिन छूटो ईज हो । इण वास्तें फाटर रें मायनें बळना पाण भुसतो यको वो उणरी पीडी पकडणनें तासकियो । आवण वालो की मावचेत हो, इण वास्तें भीत माथें चढग्यो । नो तो सागैंडो स्वागत व्है जातो ।

कुत्तें नें भुसतो मुण नें बगलें री मालिक बारी आयो अर मेहमान नें भीत माथें ऊभो देखनें हमतो यको बोल्थो—कुत्तें आप नें अंग्रेजी में सवाल पूछया अर आप की पडुत्तर कोनी दिया, इण वास्तें आपनें भीत माथें चढणा पडयो ।

मेहमान अचू भैं सू बोल्थो—कुत्ता अर अंग्रेजी ? आ काकर ?

घर-धणो कहघो—कुत्त आवता ई आपनै पूछघो—
 who ? who ? (हू ? हू ?) पण आप की समझ्या कोनी । पछे
 इण पूछघो—How ? How ? (हाऊ ? हाऊ ?) तोई आप
 की उथलो नी दियो । जे आप पाछो अंग्रेजी भे पडुत्तर दे देवता
 तो आपनै भीत मार्यै नी चढणो पढतो । खैर, अबै नीचा पधार
 जाओ ।

दान री कीमत

एक दानी आदमी सडक मार्यै जूता रा कस्सा बेचण वालें
 छोकरी नै मदद देवण री नीयत सू बिना कस्सा लिया ई रोजीना
 दम पैसा झिलाय देवतो । एक दिन जद वो दस पैसा झिलाय नै मागै
 बध्यो तो फेरी वालें छोकरी लारे दीड नै उणरो हाथ पकड लियो ।

दानी आदमी बोल्यो—कोई बात कोनी, म्हनै कस्सा री
 जरूरत कोनी । म्हु तो यू ही पैसा देवू हू ।

—पण हजूर ! छोक्रो बोल्यो—आज सू कस्सा री कीमत
 पनर पैसा बहेगी है ।

स्याणी छोरी

मिठाई री दुकान माथें एर स्याणी मी छोरी पैठी मिठाई बेचै ही । जितरें ता एर गिराव पोतारी नंना छोरी सागें उठें आयो । उण व्हचो—देख वेटो दुकान माथें पैठी छागी कितरी स्याणी अर मोयणी है । मिठाइया रा थाल रा थाल उणरें मू डागें भरधा पडधा है, पण मजान है एर दुकडो ई उठाय नै मू डें म घाल लें । अबार इणरी ठोड तने मिठाई होवें तो तू थू रैय सकें ?

इणरें पछै उण गिराक दुकान वाळी छोरी नें लाड सू पूछचो—मयू ए वाई, इतरी मिठाइया थारें मू डागें पडो है, तने खावण री मन मे कानी आवें वाई ।

छोगी बोली—खायने काई करू ? अठें तो इतरी जिनसा है थै वानें चाटता चाटता ई म्हारो तो पेट भरीज जाय ।

वोलै कुण है

डॉक्टर कपूर दिन भर गो कायो ब्हियोडो सझ्या रा घरा
पूगो तो भाग पी, कल्लाकद खाय नै पोतागो बिस्तर सभालघो ।
थोड़ी क देर मे टेलीफोन री घटी बाजी । बिस्तर मे पडचा-पडचा
ई डॉक्टर पोतारी लुगाई नै कह्यो—बोरा दे कै म्हु बारै गयोडो हू ।
पण कोई अणू तो सीरियस केस हवै तो म्हु कैवू ज्यू बोल दीजै ।

बातचीत करण सू जाण गडी कै केस साच्याणी सीरियस
हो । इण कारण डॉक्टर धीरै धीरै बोलतो गयो अर वारी लुगाई
फोन माथै बतावती गई । मगळी हिदायता सुण्या पछै फोन कर-
णियो कह्यो—घनवाद मिसेज कपूर आपनै । पण एक बात पूछ
कै जिको आदमी आपरै सागै बिस्तरै माथै उठो बोलै है, वो डॉक्टरी
पाम तो है कै नी ?

नौकरी मे खललल !

राजपूताने मे देसी रियासता रै बखत रो बात है । उण बखत रियासता मे पढाई रो सिलसिला की कमती हो इण कारण रियासता मे बारलै प्राता रा लोग आय आय नै नौकरिया म भरीज जावता । इणनै रोकण रै वास्तै एक रियासत तै कर लिया कै रिमासत रो सरकारी नौकरी मे फगत उठै रा मूळ वासिदा नै ईज लिया जावैला ।

इण वास्तै भरती करती बखत इण बात रो पूरी जान पडताळ व्हेती कै उम्मीदवार कठई बारलै प्रात रो तो नी है । उण नै भात भात रा सवाल पूछ्या जावता अर इणरै सागै उणनै एक बाबय बोलण रो कह्यो जावतो—ओलो देखाणी व्हाळो बंधै खळळळ ! खळळळ ! खळळळ ! अमली उम्मीदवार जिको राज-पूतान रो रियासत रो वासिदो व्हेतो वो तो ठीक उच्चारण कर देवतो । पण नवली उम्मीदवार बोलतो—वाल्हो बंधै खललल ! खललल ! खललल !

अर इटरग्यु लेवणियो अफसर उणन कैवतो—तो भाया धारी नौकरी मे ई खललल ! खललल ! खललल !

हिम्मत री कीमत्

एकर एक लुगाई पाणी भरन नै तळाव मायें गई अर पग चीकलवा सू तळाव रै मायनै पडगी । तळाव रै तीर मायें ऊभी भीड मे सू एक आदमी तुरत गठो लगायो नै उणनै बारें काढ दी ।

बात फूटता ई तळाव री पाळ मायें मेलो मचग्यो । सगळा ई उण आदमी री तारीफ करण लाग्या । कैवण लाग्या—वाह रे वाह ! मरद हुव तो इसो हुव । नी तो बापडो आ लुगाई तो आज मर जावतो ।

इतरै क मे वो आदमी पोतारा कपडा निचोय नै रीस मे तरोळ ण्हियोडो उठें आयो अर कैवण लाग्यो—कुण है वो नालायक हरामखोर, जिण मनै तळाव मे घबको दियो ? म्हुं उणरो लोही पी जाऊला ।

फेरा-फेरी सू ई गई ?

एक डोकरी रँ चोरी करण रो सुभाव हो । वा जठे कठे ई जावनी, भाख टाळो करनै नैनी मोटी चीज भटाय लेवती । उणर दो मोटघार बेटा अर सँ सू बडी परणायोडी एक बेटो ही । बेटा उणनै समझायबो करता पण डोकरी पोनारी आदत सू लाचार ही । छेवट बेटा ई तितना छोड दी । उणा मन नै समझाय लियो कै इणनै की कंवणो फिजूल है । कारण कै पडघा उयारा सुभाव, वै जासी जीव सू ।

एकर डोकरी री बेटो रँ घरा व्याव मडयो सो डोकरी रा बेटा बाई रँ माहेगे लेयनै जावण रो मतो किया । डोकरी बोली कै मूह सागै चानू ला । बेटा बोल्या—सागै चालण मे तो कोई बात कोनी, पण थारो सुभाव है खराब अर आदत सू तू है लाचार, सो कठे ई गिनायता मे स्यान गुमावेला ।

डोकरी बोली—मूह इसी गेली थोडी ई हू, जो घर री स्यान गुमावू ला । बेटा उणनै साथ लेयग्या । पाच सात दिन उठै रहघा अर व्याव रो काम निवडया मा न सागै लेयनै पाछा घरा आया ।

छोटोडो बेटो ऊठ भायँ सू बोरो उतारण लाग्यो तो भायनँ
 सू पाच दसेक थपड़िया निकली । वो तुरत समझ्यो कै ऐ काम
 उणरी मा रा है । टो यू बेटा होकरी नै लडण लाग्या तो वा रीसा
 बल्लती बोली—ये चोरी करण रो ना दियो हो । मू चोरी करण
 सू रही तो काई फेरा फेरी सू ई गई ?

सावल लगाय दू

गामठी आदमी रो छोकरो महर देखण नै गया । उठै वो
 मोटर गी चपेट मे आग्या जिण सू उणरै थोडी घणी लागी ।
 वो घरा पूगो तो उणरै बाप उणन सगळी हुकीकत पूठी अर पछे
 सहर मे रवणियँ एक वकील न कागद लिख्यो—काले आपर सहर मे
 ५३७२ नंबर री मोटर म्हारै छोरँ रै थोडी लगाय दी है । आप
 किरपा करने निग कराईजो कै मोटर रो मालिक कूण है । जे कोई
 मालदार भासामा हुबँ तो मू छोरँ रै थोडी सावल लगाय दू ।
 मुकद्दमो आपनै ईज लहणो है, सो की कम दोखँ तो विगतवार
 समावार लिखजो ।

परदेसी अर कूँजडो

एकर एक परदेसी फिगतो-फिरतो बजार में गयो । उठे एक कूँजडो बैठयो माग भाजो अर फल फूल बेचें हो । परदेसी एक फल बानी आगली करता कूँजडे नै पूछयो—ओ काई है रे ?

—आ सेव है साब । कूँजडे जवाब दियो ।

—सेव ? इत्ती सीक ? म्हारें उठें तो इतरी मोटी मोटी सेवा हुवें ।

—अर ओ काई है ? परदेसी फेर पूछयो ।

—ओ ? ओ चीकू है साब । कूँजडे कहयो ।

—चीकू ? ओ चीकू ? म्हारें उठें तो चीकू इतरा मोटा मोटा हुवें । परदेसी बोल्यो ।

—अर ओ काई है ? परदेसी फेर पूछयो ।

—ओ केळो है । कूँजडे लापरवाही सू कहयो ।

—अरे, ओ केळा ? म्हारें उठें तो केळा इतरा मोटा मोटा हुवें ।

कूँजडो समझयो कै निणो करणो तो की है कोनी अर यू ई फालतू भिकाळ करै । गप्पीगस पोतारें उठें री हरेक चीज न मोटी बतावें अर आपणी चीज नैन नी बतावें ।

अबकी बार परदेसी एक टणक मतोरें कानी इमारो बरतो बोल्या—ओ काई है ?

—ओ अमूर है । कूँजडो रीसा बळतो बोल्यो । परदेसी चुपचाप खान ब्हेग्यो ।

पोलिंग अफसर

घुणाव रो मौसम हो सो पोलिंग अफसर एक पोलिंग टेसन माथे घुणाव करावें हो । कमरें मे भीड खासी ही अर बारें ई लावी लेंग लाग्योडी ही । सगळो पोलिंग रो काम ढगसर चालतो हो । इतरें क तो एक लुगाई लेंग तोड नें बारें निकळी अर सगळा सू आगें आय नें वोट नाखण री कोसिस करण लागी । पोलिंग अफसर उणनें धुरकार दी । इण माथे वा रीसा बळ नें वोट पोलिंग अफसर री मेज माथे पटकता नेंवण लागी—ओ बळियो थारो वोट, म्हारें भावें भलेंई चूल्हें मे नाख दीजो । अत्रे तो पोलिंग अफसर वणन बैठा हो, देख लिया । सझ्या रा रोटो जीमण नें घरा पधार जाईजो । वा उण पोलिंग अफसर री लुगाई ही ।

वतल

रेलगाड़ी रै डिब्ब मे बँठधा सगळा ई मुसाफरा नें आपसरी मे बातचीत करता देख नें आम्ही माम्ही बँठधा दो आदमी पण आपस मे वतल सल कीवी —

—आप कठै बिराजो ?

—जंपुर ।

—जंपुर तो मूई ई रँवू ।

—मूह बनीपारक मे रँवू ।

—म्हारै सी टाईप रो मकान है ।

—मी टाईप रो मकान म्हारै पण है ।

—म्हारै मकान रा नबर ८५४ है ।

—म्हारै बगलै रा नबर ई ८५४ है । आगती पागती बँठधा लोग घणै चाव सू बारी बार्ता सुणै हा । एक जणै अवरज सू कहयो—वाह साब कमास है । आप दो यू जणा एक ई सहर, एक ई गळो भर एकीज नबर रँ मकान मे रँवो पण एक-दूजै न पिछाणो ई कोनी ।

उणा जवाब नियो—पिछ ना वयू कोनी ? म्हे तो बाप बेटा हा । टाईम पाम करण खातर वतल करै हा । डिब्ब मे जद सगळा ई एक दूज सागै बाता मे लाग्योडा हा तो म्हे गू गा मू गा वयू बँठता ?

मम्मी दे देसी

दुपेर री वेळा ही कै घर म कोई पावणा आया । पाच बरस री ऊमा नै उणरी मा पोतारै कनै बुलाई अर कह्यो—सामलै हलवाई काकै रे भठै सू आघो किलो मिठाई लेय नै आव, बेटी ।

ऊमा बोली—मिठाई रा पैसा मम्मी ?

मा कह्यो—तू कैय दीज कै म्हारी मम्मी आय नै दे देला ।

ऊमा दौडती दौडती गई घर हलवाई काकै कनै मिठाई तोलाय ली । खाना होवण लागी तो पसा याद आया, बोली—काका मिठाई रा पैसा कितरा ? हलवाई ऊमा रो लाड राखतो सो बोल्यो—एक चुम्मी ।

—तो मम्मी आय नै दे देसी ! ऊमा कह्यो अर दौडती-दौडती घरा जाय नै पावणा रे भू डागं ईज मा नै सगळी हकीकत सुणाय दी ।

ठडी चाय

एक छोकरो हयलीजतो हो, इण वारण वो घटक घटक
 नै बोलतो । जिण वखत कोई मेहमान मायोडो व्हेतो अर वो इण
 ढग सू बोलतो उण वखत उणरै बाप नै घणी रीस आवती । एक
 दिन इसो ईज सओग वणयो । उणरो बाप कोई मेहमान साग
 बारली बठक म बेंठघो हो कं वो मायनै सू माया अर कंवन लायो
 पा पा । पा ..पा । च...च ..चाय.. ठ ठ ठडी व्हेरी है
 घर म म म मम्मी ग ग.. ग ..गरम व्हेरी है भा...आ ..
 भाप ..म म ..म मायनै पधारो । बाप रीसा बळतो बाल्यो—यू
 घे क लगा लगा नै वयू बोलै रे बेवकूफ ।

मेहमान हसतै थकै कहघो—इण वास्तै क कठई एक्सीडेंट
 नी व्हे जावै ।

मुलजिम अर वकील

एक मुलजिम अदालत में बयान देवै हो विरोधी पक्ष रो वकील उणने सवाल पूछ पूछ नै हैरान कर दियो । छना पण वो हिम्मत सागै सधाला रा जवाब देवतो गयो । वकील उणने पूछयो—थै कदैई ब्याव कियो ?

—हा हजूर एकर कियो ।

—किणरै सागै कियो ?

—एक लुगाई रै सागै कियो ।

—कठे ई सुण्यो है कौ ब्याव आदमी सागै ब्हिया करै ?

—क्यू नी हुवै हजूर, म्हारी बैन रो ब्याव एक आदमी सागै ईज हुयो है ।

मरीज री मुसीबत

पेट री आपरेसन कराया पछै एक मरीज पोतारै कमर म सूतो हो । उणरै कनै निरा ई मिळण वाला बैठचा हा । वै डाक्टरा री भूला माथै बाता करण लाग्या । एक जणै बतायो कै एकर एक डाक्टर पेट री आपरेसन करती बखत पोतारो चाकू मरीज रै पट मे ईज राख दियो । काम निवहचा मू मगळी ठोड सोध्यो पण कठै ई पतो नी लाग्यो । छेवट पेट रा टाफा पाखा खोल्या तो चाकू मायन मिळायो । दूजाहें बनायो कै इणोज भान एक डाक्टर री भूल मू क ची मरीज रै पेट मे रैयगी ही । तीजें बनायो कै एकर बिमटो मायन रैयगी सुणी हो ।

इतरक मे आपरेसन करण वालो डाक्टर उठै आयो घर कैवण लाग्यो—झारो हेट नी लाघ रह्यो है, आप मे सू किण ई दह्यो तो कोनी ?

भा बात सुणना पाण मरीज तो ब्रेहोम ब्हेग्या ।

डाक्टर नै बडो अचू भो बिह्यो । उण कनै बैठचा लोगा न पूछ्यो—आप इणनै की खावण-पीवण न तो नी दे दियो । लोगा ना देवता सगळो हकीकत बताय दी ।

डाक्टर हस हस नै दालडा ब्हेग्यो ।

जै सीताराम कहसी

लादई गाम रो रंवासी एक सत रोज बस्ती मे आटो मागण न जावतो । घर-घर जाय नै 'सीताराम ।' कहतो अर चिमटी-चिमटी करता ई आटै री चरी खबोड नै घग घावतो ।

लादई रे ठाकर रे रावळै मे काठो थारुलो आयोडो हो । हालन अठै ताई कैंगी कै माफ-सवार रा ई जादा पडण लाग्या । एक दिन सत आटो मागतो-मागतो रावळै मे पूगो । उण दिन रावळै मे उपवास करण री नोबन आयोडो । सत प्रोळ मे जाय नै जै सीताराम कहो । डावडी उठै ईज ऊभी हो मो चरी, लेयनै मायनै गई । चरी थोडी सीक आधी हो । पण रावळै सू चरी पाछी वारै आई तो सफा खाली हो । खाली चरी सना नै पकडाय दी ।

सत कोई नै बात नी कहो । पण उण दिन सू रावळै मे आटो मागण नै जावणो बद कर दियो । ठाकर नै घणी रीस आई । उणा सत नै बुलायो अर गरजता थका कहयो — सना, थे रावळै मे आटो मागण नै वयू नी आवो ? सत की पडुत्तर नी दियो । ठाकर नै औरु घणी रीस आई । बोल्या — सता थाने लादई गाम मे रंवाणो है तो आटो मागण वास्तै रावळै मे आवणो पडैला । कान खोल नै मुणलो — लादई मे रहसी तो जै सीताराम कहसी । सत दूज दिन सू से सू पेनी खाली चरी लेय नै रावळै जावतो अर जै सीताराम कैयने बूओ घावतो ।

मुसीबत

दो साथी हॉल में बैठे थे मजे से पिकचर देख रहे थे। एक साथी ने कोई बात याद आई भर वो उदास हो गये। थोड़ी ताज़ पछे वो उठ न जायें लागे तो दूसरे साथी पूछे—क्यूँ कोई बात है।

—गजब हो गये यार ! पलटो साथी बोले—मूँ मूँहारे बटुवो तकिये नीचे भूल न आये।

—तो कोई हो गये ? तू कैसे है नी के धारो नीकर तो पक्की ईमानदार है।

—आ ईज तो मुसीबत है यार ! वो बटुवो लेय न मूँहारे लुगाई न सूँ देला।

—तो ठीक है नी, इन में मुसीबत की कोई बात है ?

—तने ठा कोनी यार, घायल की गत घायल जाँ। भर साथी हॉल सूँ बारी जायतो निर्गम आये।

काईं - काईं छोडोला ?

ब्याव करण नै तयार बिहयोडो जोडो एकान मे ऊभो बाता
करण लाग्यो—

—ये म्हारै वास्तै काई-काई त्याग कर सको ?

—तू म्हासु काई-काई त्याग करावणी चावै ?

—जे म्हु थारै सागै ब्याव करू तो ये दाहू पीवणो छोड
दोला ?

—छोड दू ला ।

—बीडी सिगरेट पीवणो छोड दोला ?

—छोड दू ला ।

—जुमो रमणो छोड दोला ?

—छोड दू ला ।

—दोस्ता सागै रखडतो फिरणो छोड दाना ?

—छोड दू ला ।

—मीर काई-काई छोडोना ?

—थारै सागै ब्याव करण रो इरादो पण छोड दूला ।

खीर री चिंता

पाच-छ बरस री ऊमा पोतारै पापा सानै बैठी रोटी जोमै हो । कनै ईज एक मेहमान पण भाणै माऱै बैठो हो । पहर-सगारी पूरी िहया पछै ऊमा बोली—उण कटोर मे काई है पापा ?

—उण मे खीर है वेटी । पापा लाड सू कह्यो—तू खीर खावैला ?

—ना पापा, मूँ तो म्हारे यू ईज पूछू । ऊमा हसती थकी बोली ।

—ना भई की तो बात है जइ ईज तो तू पूछै है, साची वान बताय दे । पापा खुसामद करता कह्यो ।

ऊमा आस्था नचावती बोली—ये दिनू नै मम्मी नै कव हा नी कै खीर घणो सारी बणाईजे, एक खाऊरीर आवण बाळो है । थोड़ी बणाई तो वो सगळी एरलो ईज खा जावेना ।

हारट फेल

एकर एक कजूस सेठ रेलगाडी में जात्रा करै हो कं उणरो बटुवो गुमग्यो । वो डाफाचूक ठिह्योडो पोतारै साथी नं कैवण लाग्यो—यार म्हारो तो बटुवो गुमग्यो ।

साथी बाल्यो—मगळी ठोड घाखी तरिया देख तो लियो कं यू ई फालतू रोळो करै है ?

कजूस कैवण लाग्यो—सगळी ठोड देख लियो यार—सूट-बेस में कोनी, यंली में कोनी, म्हारै कमीज री ऊपरली जेब में कोनी, घर नीचली दोग्यू जेबा में ई कोनी । अब फगत एक बड़ी री जेब सभाळणी बाकी रही है ।

—तो सभाळें बयू नी यार ! साथी बोल्यो ।

—सभाळू तो खरी, पण उण में नी मिल्यो तो म्हारो हारट फेल व्हे जावैला ।

सभा मे नीद

एक आम सभा मे कोई नेताजी भासण देवण न ऊभा ब्हिया । नेताजी रै भासण मे कोई तत कोनी हो सो लोग सुणता सुणता बोर ब्हैया । एक ओता नै तो नीद आयगी । वो कुरमी रै हत्यै मार्यै मायो टेक न घोर खावण लाग्यो । नेताजी नै आ बात घटपटो लागी । वै भासण देवें भर सुणण वाला ऊघ लेवें—
 भ्रा किया ब्है सकै । उणा भामण देवणो बद करनै बीच मे कह्यो—देखो जी ! धारै कनै बैठ्या एक भाई साब नीद लेव है, वान घोडा जगाय दीजो ।

ओता बोल्यो—वाने सूवाणिया ई भाप ईज हो, इण वास्त जगावण शे काम पण आपरो ईज है, म्हारो कोनी ।

लेता जाईजो

एक खाती बडो भगत आदमी हो । साधु सभा री सेवा
अर सत्संग करण रो उणनै अणू तो सौक हो । गाम मे कोई साधु
सत आवतो तो वो उणनै कुनाय नै भोजन जरूर करवातो ।
खातण उणरी इण आदत सू काठी घाप्योडी ही । पण खाती आगै
उणरी चालती कोनी ।

एक दिन खाती कठै ई बारै गयोडो हो कै दो-च्यारेक
मोड उणरै घरा आय पूगा । खातण वानै नमस्कार करनै रोवती
थरी कैवण लागी—बापसी, आप तो भला पधारधा । पण म्हारै
घरधणी रो तो माथो खराब ब्हेग्यो है । कोई पण मेहमान कै
साधु-सत घरा आवै उण नै मूसळ लेय नै मारण दोडै । पेली
वारो किसो उम्दा सुभाव हो, अर अवे किसोक ब्हेग्यो है । पण
काई करा, सै करमा री बाजी है ।

साधुडा आ सुणी तो उठ सू ततीसा मनाया । इतरक मे
खाती घरा आयग्यो अर पूछण लाग्यो—कोई साधु-सत आपण
घरा आया हा काई ? खातण बोली—आया तो हा पण आय नै
कैवण लाग्या कै म्हानै एक मूसळ री जरूरत है सो ओ तयार
कियोडो मूसळ म्हानै देयदै । म्है कह्यो—ओ मूसळ तो एक सेठ
रो कैय नै तयार करायोडो है, आपरै कोई दूजो तयार कराय दाला ।

मार्थ वे रीसा बळ नै वूभा गया ।

आ बात सुणता ई ख ती उणोज वखत मूसळ लेय नै साधुवा लारै दोडघो । वो अळगै सू ईज मूसळ ऊचो करने हाका करण लाग्यो—वापसी, मूसळ लेवता पधारो ! मूसळ लेवता पधारो !

मोडा देख्यो मार नाख्या, वै तो उठै सू जीव लेय नै नाठा सो पाछळ ई कोनो फेरी ।

कवि सम्मेलन

रात री वखत एक ठीठ कवि सम्मेलन रो आयोजन हो । खामी ताल पछै एक पताळ फोड कवि कविता पाठ करण नै उठगा । वै ऊचो मू ढो करने कविता पाठ करण लाग्या तो करता ईत्र गया । घाडी ताल गाढ राख्या पछै सोता बोर होवण लाग्या । इण वास्त एक एक करन धीरै धीरै सगळा ई खिसकग्या । फकत एक स्नाता जम न बठा रह्यो । कविराजा कविता पाठ पूरो करने उण स्नाता नै सावासी देवता कह्यो—घणा रग है आपने, आप कविता रा माचा पारखी हो । सोता नीचो माथो करने बोल्थो—म्हू तो इण वास्तै बैठो हू वै जिण दरी माथे आप ऊभा हो, वा म्हारी है ।

पेनल्टी रो डड

लोकल ट्रेन में भीड़ अणू तो ही, इण वास्तै कॉलेज री लडका भर लडकिया ऊभा-ऊभा जावै हा । लडका री टोळी एक कानी ऊभी ही भर लडकिया री दूजै कानी । लडका री टोळी में सू एक गुडै टाईप लडकै नै कुचमाद सूभी सो उण अपूठी ऊभी एक लडकी री चोटी खाचली । दूजोडा सगळा लडका उणरै मूड कानी देखण लाग्या तो वो बोल्यो—देखो काई हो रे, खतरै री वखत गाडी में जजीर खेचण रो हरेक मुसाफर नै अधिकार है ।

इतरैक में उण लडकी पग में सू चप्पल उतारी भर उणरै मूडै मायें दो तीनेक फटीडा जमावती बोली—पण गाडी में बिना कारण जजीर खाचवा वालै नै पेनल्टी रो डड ई भुगतणो पडै है ।

दो वेरा किया दीसै

एक माखियै गामा रा बरसा एक साख मे ईज मस्त रेवै । पण कदैई काळ करवगे ठहै जावै जद अठी-उठी आगा-नेडा जाय न वेरा मायं करसन करै । इण भात डोर डागरा नै बरस वारै काठ लेवै अर थोडा-घणा दाणा ई पैदा कर लेतै । पण मोकली वार ऐ वेरा वानै मूघा पडै । कारण कँ वेग मायं खरबो अर लाग-बाग इतरो अणू तो हुवै कँ करसो उहटो करजदार बण जावै ।

एकर एक करसै दुकाळ पड जावण रै कारण सगा गिता यता रै गाम मे जाय न वेरो कियो । साख पाका खरब खातो लाग-बाग हासल पूमल अर लेण-देण रो हिमाब ब्हियो तो मायं करजदारी ब्हैगी । गरीब करसो दुकाळ री मार सू पेनीज अघ-भूवो ब्हियोडो हो अर अबै इण बरजदारी सू अगा ई ढोळै बैठग्यो । मायं मायं फाटोडो चीथरो, डील सफा उघाडो, कागिया लाग्योडो धोतडी अर पगा मे फाटोडा नीगतरा । देखता ई दया भावै जिसो सहा ब्हैग्या ।

सरम बाळो आदमी हो, दूजो कोई रस्तो नी देख्यो तो रात रा उठे सू छाने-छाने नाठग्यो । मारग मे रात पडगी । साम्हो

एक जैन मंदिर निजर आयो तो मायने छिप नै बैठग्यो । अघारे मे अठी-उठी हाथ फेरघो तो एक टणकी मूरत निगै आई । करसे जाण्यो कोई आदमी बैठो है, उण चोफैर हाथ फेर नै निसासा नाखता कहघो—भाया, ये दो वेरा किया दीसे । म्है तो एक वेरो कियो हो, इण कारण थोडा घणा चीथरा तो म्हारै डील माथे है, अर तू तो सफा यू ईज बैठो है ।

अक्सीर इलाज

दिन भर रो, कायो ब्हियोडो डॉक्टर पोतारै घर मे प्राराम सू सूतो हो के आधीक रात रा टेलीफोन री घटी बाजी टणण टणण करती । डॉक्टर रीसा बल्लतो उठघो अर रिसी-वर कान रै लगायो । कोई मरीज बोलतो हो—डॉक्टर साब ! म्हनै नीद बिल्कुल नी आय री है ।

डॉक्टर ठीमरणे सू कहघो—आप रिसीवर कान रै अडायोडो राखजो, म्हु आप नै हालरियो (लोरी) सुणाय दू । डॉक्टर री लुगाई बोली—किणनै लोरी सुणावो हो ? डॉक्टर रीसा बल्लत कहघो—थारै बाप नै ।

आउट ऑफ स्टाक

प्राइमरी स्कूल में पढ़ण वालो एक टावर पोतारी मा कने बैठघो हो। उनने बिस्कुट खावण री मन में माई भर वो मा कने मागण लाग्यो।

मा बोली—बेटा बिस्कुट तो आज आउट ऑफ स्टॉक है।

टावर बात ने समझ्यो कीनी। वो पूछण लाग्यो—मा आउट ऑफ स्टाक किणने केवे ?

मा उनन समझावता थका कह्यो—बेटा कोई चीज घर में नहीं रहे जद वा आउट ऑफ स्टाक बाजे। ज्यू क आज बिस्कुट घर में नी है ता वे आउट ऑफ स्टाक बाजे।

टावर बात ने समझ्यो। थोड़ी ताल में वारो एक पाइसी मायो। टावर ने पूछ्यो—थारा पापा कठे है रे ?

—वे तो आउट ऑफ स्टाक है ! टावर बड़े ठाट सू बोल्हो।

गप्पी चित्रकार

दो चित्रकार अश्वल दरजें रा गप्पी हा । एक दिन व दोनू जणा भेटा व्हिया तो गप्पा ठेलण लागा । एक जणो बोत्यो — यार कालें तो एक मुमोवन ऊभी व्हेणो । म्हें एक बगीचें रो चित्राम बणाय नें भीत माथें टेरियो तो मधमाखिया उणन माचेलो बगीचो समक्ष लियो अर म्हारो कमरो मधमाखिया सूं भरीज्यो ।

दूजोडो बोत्यो—आ तो मामूली बात है यार ! म्हारी मुमोवत सुणें तो शारा कान खुन जावें । म्हें एक चित्राम बणायो— वरफ सूं ढकयोडें परबता रो । उणनें एक गिराक मोल लेग्यो अर कमरें मे टेर दियो । उण कमरें मे ईज एक टाबर पालणें मे सूतो हो, घटे भर म उणरी मा आय नें सभाळें तो टाबर ठडो टीप ।

सातरी भूल

एकर एक इस्पेक्टर साब कोई स्कूल रो मुमायनी करण न एक बलास मे पूगा तो एक खटरो सीक छोकरो ऊभो फालतू बकवास करे हो भर दूजा सगळी ई छोकरा हसै हा । इस्पेक्टर उण बकवासी छोकरे न कान पकड नै सार्थ लेग्या भर दूजोडी बलास मे एक कानी ऊभो कर दिया । कहघो—अठै चुपचाप ऊभो रहीजे । हिलग्यो तो जूत उडैला । छोकरो भाठे री मूरत व्है ड्यू ऊभो बहैग्यो भर इस्पेक्टर पोतार्ने काम मे लागग्यो । थोडी क जेज में एक नैनो छोकरो उठै माया भर कैवण लाग्यो—म्हारै माटसाब नै भेजो मा, सगळी बलास हाका करै है ।

—किसा माटसाब ?—इस्पेक्टर पूछया ।

—वै चुपचाप मूणें मे ऊभा । छोकरे कहघो ।

नक्सो

प्राईमरी स्कूल में मास्टरजी टाबरा नें भागत री नक्शो बतारवें ह। उणा समभावता यका कह्यो—ओ आपणो रास्ट्र है, इणरें मायनै मोकळा ई राज्य है। व न्यारें-न्यारें रगा सू बतायाडा है, देखो—राजस्थान, पंजाब, गुजरात, महाराष्ट्र अर मध्य प्रदेश। यू आपणें देस गी राजधानी दिल्ली है पण इण राज्या री न्यारी-न्यारी राजधानिया हैं। बात समझ में आई कै नी ?

एक टाबर ऊभो होणनै बोल्यो—दूजी तो सगळी बाता सम में आयगी सा, फगत एक बात समझ में नी आई।

मास्टरजी पूछ्यो—वा काई ?

—वा वा बात, कै एक रास्ट्र रें मायनै महाराष्ट्र किया व्हे सकै ? वा उल्टी बात किया ? वा समझ में कोनी आई।

फेरा पाछा खायला

सियाळें री घोर अघारी रात ही । सेठ-सेठाणी पोतागी हवेली में सूता हा कै मायन एक चोर आयो । आवती ऊष होवण सू मेठाणी तो घोर खाचें ही पण सेठ की खुडको सुण न जागया । उणा सूता सूना ईज आरुषा आधी मीच्या, आधी उघा डघा देरयो तो प्रोळ में एक आदमी ऊपो । वो होळें होळें चाल नें आगणें में आया कें सेठ जाग सू खवारो कियो । चोर डाफाचूक व्हेग्या । कन ईज एक मोटा घाभो हो सो उतावळ में उणरें चापळ न ऊनो व्हेग्यो ।

सेठ होळें होळ उठया, पाणो पीयो अर सेठाणी नें जगा वना कह्यो—गीगें री धाजी । ए गीगें री धाजी । उठ आज तो म्हनं व्याव करण री मन में आई है सो चारें सार्ग पाछा फेरा खावू ला । सेठाणी बोली—मायो खराव व्हेग्यो है कै काई बान है ? रात आधी बीती, पातानें ऊष नी आवें तो दूजा नें तो सूवण दो । पण सेठ मान्या कोनी । छेवट सेठाणी नें हार साय नें उठणो पड्यो । सेठ पोतारें सार्ग री छेडावदी बणाई अर सेठाणी नें कह्यो—आज आपा आम्हा साम्हा फेरा खावाला,

आगे लारे चाल नै तो फेरा एकर खाय लिया । इण वारतै तू इण
 पाभे रे भठी होय नै आव अर मू उठी होय नै आवू ला ।

इण भात सेठजी फेरा खाय, चोर नै-जरू बाध नै पछै
 पाडोसिया नै हाकोऽकियो । चोर बापडो बाघोडो, नीचो मायो
 किया ऊभो हो । सेठजी बोल्या—फेरू आईजे बेटा ।

गधे सागे ब्याव

ब्याव बिह्या रे दो-ब्यार बरस पछै घणी-लुगाई आप-
 सरी मे कूटीजण लाग्या । घणी बोल्या—अबै आज तू मने बता-
 वण नै बंठी है कै थारै सागे कई आछै-सू आछा मोटघार ब्याव
 करण नै त्यार हा । जे आ बात ही तो पछै जिण पैलडे गधे थारै
 साम्ही ओ प्रस्ताव राख्यो, उणर सागे ईज थे ब्याव ब्यू नी कर
 लियो ?

लुगाई बोली—उणरै सागे ईज तो मूँ ब्याव कियो है अर
 आ ईज तो मुसीबत है ।

खातण वाली दीवो

एक गामडे मे खाती रो एरु घर ईज हो । गामडो मोकें माथ घायोडो हो इण वास्तें उठै होय नै बटाऊ घणा बैवता । खाती रै ई पात्रणो-पगी घणो लागतो । नित रोज एक नै एक मेहमान तयार रैवतो । इण वास्तें खानी आगता मागना करतो करतो घर खानण पीसती-पावती थाकगी ही ।

एक दिन रोगी रो वखत बिह्या खानी पोतारी खानगैड मे बैठपो काम काज करै हो कै एक मेहमान आय पूगो । उणरै थोडीक जेज पैसी उण एक मेहमान नै रवाने कियो ईज हो ।

मेहमान आवना ई बोल्यो—राम राम सा !

—राम राम सा, राम राम ! पधारो, बिराजो ! खाती कह्या घर पछ पोतारै काम मे लागग्यो । थोडी क ताळ मे उण माथो ऊचो करनै खातण नै हाको कगता कह्यो—मक्ष्या ग दीवो कर दीजै ए ! सुण्यो कै नो ? मेहमान नै अचू भो बिह्यो कै मक्ष्या रा दीवो करण रो बात ओ अवार सू ईज क्रिया कवै है ? उण खाती नै इण बाबत पूछ्यो तो खाती बोल्यो—काई बताऊ सा करम पूटोडा व्है जद इसो मिनख मिल्लै । आ इतरी आळमी है कं भू इण

नै अत्रै सू ईज दो तीन बार दीवो करण री बात चेतावू ता जद
 बठैई जायनै आ सझ्या रा दीवो नीठ करैला ।

मेहमान नै आकरी भूख लाग्योडी ही । उण देख्यो कै अउं
 तो भूखा मग्ण रो सरजाम है । जिक्की लुगाई अत्रै चेताया सू सझ्या
 रा दीवो करै वा स्यात म्हारै वास्त रोटिया तो काले दिनू गै बणा-
 बैला । वो रामा-सामा करनै उठै सू रवानै बह्यो ।

बोलती बद

रमेश नाम रो एक छोट छोकरो कालेज रो विद्यार्थी
 हो । उणर माजन रा दो च्यार ओह उणरा यार दोस्त पण हा ।
 आ चडाळ चौकडी कालेज री छारिया ते परेशान करती ।

एक दिन आ चौकडी आवनी ही क सडक माथे कॉलेज री
 छोरिया साम्ही मिळगी । रमेश एक छोरी कानी इसारा करतो
 बोल्थो—चाद तो रात रा चमकै, आज दिन रा किया निक
 ल्या ?

छोरी पडुत्तर दियो—घुग्घु (उल्लू) तो रात रा वाने आज
 दिन रा किया बालण लाग्यो ?

आखी सीख

किसनू रे पिनाजो पोतारें दोस्त आगें किसनू री सिका
यत करता कैबे हा—म्हारें तो छोरो सफा रोळ व्हाय्यो है माटो,
दिन भर गल्ली मे रोवतो फिरें भर रल्लियां छोरा सारें गिली डहा
खेतें । इणने पढवा रो कैवा तो बुखार चढ भर जे माडाणो
किताब दय नें बिठाय दा तो बंठो रेंवेसा पण आखर एक नी
पढ़ें ।

जिण वखत ऐ बातों चालें ही, किसनू कान मे मांगलिया
घाल नें ऊभो हो । उणरें पिता रीसा बळ नें पूछ्यो—यू क्यू
ऊभो है रे छोरा ?

—म्हारें माट माव कह्योडा है कं कोई री बुराई नी
सुणणी । किमनू बोल्यो ।

खिसक गयो खुमाण

एकर एक बारठजी कोई दूज गाम गया । उठे वा नै एक राजपूत मिलघो । उण बारठजी न घरा चालर रोटी जीमण री मनवार करता कहघो—आप अठे ईज बिराजो, मू अबार थोडोक जेज मे काम निवेड नै पाछो आऊ । आपा सागै सागै घरा चालाला । बारठजी उठे ईज बैठग्या अर उणरी बाट जोबण लाग्या । पोहरा रा पोहर बीतग्या पण वो तो माटो पाछो बाव डियो ईज कोनी । बारठजी रै पेट मे कूकरिया बोलण लाग्या । वै आछी तरिया तपग्या ।

मारग बैवतें कोई ओलखीतें आदमी बारठजी नै उठे बैठा देखा तो पूछघो—बाजीसा, आज अठे किया बिराज्या हो ?

बारठजी बोल्या —

बुग छानै बैठाय कर
जबुक चुमकी जाण
मार घसक मनवाररी
खिसक गयो खुमाण

इण कारण अठे बैठो हू भाया ।

भागलो आदमी बारठजी री बात नै समझ्यो कोनी ।

बारठजी उण नें समझावतो थका कहघो—मियाळिघे रें घुग पड जावे जद वो मू डें मे छाणां पकडर थोई नाई मे उतर नें इन वास्तं चुमाकी लगावे व जिण सू घुगा सू लारो छूट जावे । घुग रंगळा ई भेळा होय नें छाणें माथें बंठ जावे । छाणो पाणो माथें तिरतो रेंव भर सियाळिघो चुमाकी मार नें वारें निक्कला ई तेतोसा मनावें । घुग छाणें माथें बंठधा उणरी वाट जोपवो करे । वा गागण गत आज म्हागे म्हियोडी है, भामा ।

गायन

एकर एक भादमी पोतारे साथी र उठै मिळण नें गयो । साथी आछो गर्वयो हो । जिण वखन वो उणरें परा पूगो, साथी पलग माथें सूतो हो भर उणरो एक नैनो टाबर कने बंठघो रमं हो । थोडी ताळ बतळ ब्हिया पछें साथी सूतो सूतो ईत्र गायन सुणावण लाग्यो । एक दो गायन सुणाय नें वो ऊधो सोयग्यो अर फेरु गायन सुणावण लाग्यो । सुणण वाळो बोल्हो—तू यू काई कर है ? कदई सूवो सूवें भर कदई ऊधो सूव, यू पसवाडा काई केरे है ?

टाबर बोल्हो—अकल ऐ पसवाडा कोनी फेरं, भा तो चूडी पलटीजं है ।

